

RAADSINFORMATIEBRIEF

15R.00172

Van : college van burgemeester en wethouders

Datum : 21 april 2015

Portefeuillehouder(s) : wethouder Koster

Portefeuille(s) : Sociaal Domein

Contactpersoon : S. Stam

Tel.nr. : 06-20595105

E-mailadres : stam_s@woerden.nl

Gemeente Woerden

15R.00172

Onderwerp:

Gemeentelijke BZK rapportage 2014

Kennisnemen van:

Gemeentelijke BZK rapportage 2014

Inleiding:

Iedere Woerdenaar die zich gediscrimineerd of ongelijk behandeld voelt, of meent dat een ander dit overkomen is, kan daarvan melding maken bij Art.1 Midden Nederland. Dit geldt ook voor mensen buiten de gemeente die in zich in Woerden gediscrimineerd of ongelijk behandeld voelen.

Art.1 Midden Nederland voert een aantal taken uit voor de gemeente Woerden, die voor een belangrijk deel voortvloeien uit de Wet Gemeentelijke ADV's, zoals deze op 28 juli 2009 is ingegaan. Deze door het kabinet geïnitieerde wet moest ervoor zorgen dat iedere burger in zijn of haar woonplaats toegang kreeg tot een laagdrempelige, gemeentelijke voorziening ter behandeling van klachten over discriminatie.

De meldingen van discriminatie worden door Art.1 Midden Nederland bijgehouden in het landelijk registratieprogramma LBA-net. Er worden in dit systeem vijf categorieën onderscheiden: de discriminatiegrond, het maatschappelijk terrein waarop de vermeende discriminatie of ongelijke behandeling heeft plaatsgevonden, de aard van de melding, de wijze van klachtbehandeling en de etnische afkomst van de cliënten. Daarnaast houdt Art.1 Midden Nederland bij op welke manier een melding is binnen gekomen.

Gemeentelijke BZK rapportage 2014 gemeente Woerden:

Art.1 Midden Nederland stelt op grond hiervan jaarlijks een rapportage op, de 'Gemeentelijke BZK rapportage'. Deze stuurt de gemeente vervolgens door aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Uit de rapportage komt het volgende naar voren:

- 7 klachten van ingezetenen over een voorval in de gemeente Woerden
- 23 klachten van ingezetenen over een voorval in een andere gemeente
- 0 klachten van niet-ingezetenen over een voorval in de gemeente Woerden

Van de klachten is nog niet juridisch vastgesteld of het daadwerkelijk gaat om discriminatie.

18 personen uit de gemeente Woerden hebben vorig jaar een melding gemaakt rondom de beledigende uitspraken van Geert Wilders over Marokkanen. Deze zijn ondergebracht bij 'klachten van ingezetenen over een voorval in een andere gemeente'.

In vergelijking met het jaar 2013 is het aantal klachten van ingezetenen over een voorval in de gemeente Woerden toegenomen van 4 naar 7. Het aantal klachten van ingezetenen over een voorval in een andere gemeente is gelijk gebleven. Het aantal klachten van niet-ingezetenen over een voorval in de gemeente Woerden is gedaald van 1 naar 0. De stijging van het aantal klachten van ingezetenen over een voorval in de gemeente zou mogelijk verklaard kunnen worden door de volgende landelijke ontwikkeling, zoals opgenomen in de rapportage:

- De maatschappelijke discussie over racisme was eind 2013 pregnant en ging in 2014 onverminderd door. Dagelijkse incidenten en traditionele gebruiken werden in verband gebracht met racisme. Het ging om Zwarte Piet, etnisch profileren door de politie en over racistische reacties op internet, bijvoorbeeld bij een foto van voetballer Leroy Fer met andere donkere voetballers. Het besef over alledaagse vormen van racisme lijkt hierdoor toe te nemen.

Vanaf 2014 wordt een splitsing gemaakt aan de hand van meldingen van burgers die zich tot Art. 1 MN wenden, incidenten die Art. 1 Midden Nederland als organisatie in de samenleving waarneemt en landelijke issues. Het vergelijken met de cijfers uit 2014 met de cijfers uit eerdere jaren is door de nieuwe vorm van rapporteren lastiger.

In de bijlage 'Gemeentelijke BZK rapportage 2014 gemeente Woerden' en de daarbij behorende bijlagen A en B worden de bovengenoemde cijfers nader toegelicht. Vanwege privacywetgeving mag niet bekend worden gemaakt bij welke organisaties de vermeende discriminatie of ongelijke behandeling heeft plaatsgevonden.

Kernboodschap:

De gemeente Woerden heeft van Art. 1 Midden Nederland een gemeentelijke BZK rapportage 2014 ontvangen. Daarin staat hoeveel meldingen van discriminatie en/of ongelijke behandeling zijn binnen gekomen en wat de aard van deze meldingen is.

Vervolg:

1. Eind maart is verslag uitgebracht aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) over de klachten die Art. 1 Midden Nederland heeft geregistreerd in de gemeente Woerden.
2. In mei komt de directeur van Art. 1 Midden Nederland bij wethouder Koster langs om een nadere toelichting te geven over de rapportage.

Bijlagen:

- B&W-voorstel geregistreerd onder corsanummer: 15A.00335
- Gemeentelijke BZK rapportage 2014 gemeente Woerden geregistreerd onder corsanummer: 15.006070
- Gemeentelijke BZK rapportage 2014 gemeente Woerden, Bijlage A, geregistreerd onder corsanummer: 15.006071
- Gemeentelijke BZK rapportage 2014 gemeente Woerden, Bijlage B, geregistreerd onder corsanummer: 15.006072

De secretaris

drs. M.H.J. van Kruijsbergen

De burgemeester

V. J. H. Melkenboer

VOORSTEL AAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS
&
RAADSINFORMATIEBRIEF

Van: S. Stam	Tel nr:		Nummer: 15A.00335			
Datum: 30 maart 2015	Team: Onderwijs, Welzijn en Zorg					
Tekenstukken: Ja	Bijlagen: 4					
Afschrift aan: n.v.t.						
N.a.v. (evt. briefnrs.): n.v.t.						
Onderwerp: Gemeentelijke BZK rapportage 2014 gemeente Woerden						
Advies: De RIB 'Gemeentelijke BZK rapportage 2014' vast te stellen en ter kennisname te sturen aan de Raad						
			Begrotingsconsequenties		Nee	
B. en W. d.d.: 21/04/2015						
Besluit 21-04-2015: Akkoord.						
Portefeuillehouder: wethouder Koster						

Extra overwegingen / kanttekeningen voor College

n.v.t.

Extra overwegingen / alternatieven / argumenten

n.v.t.

Kanttekeningen: Standpunt consulenten

n.v.t.

Samenhang met eerdere besluitvorming

n.v.t.

Bijlagen

- Raadsinformatiebrief geregistreerd onder corsanummer: 15R.00172
- Gemeentelijke BZK rapportage 2014 gemeente Woerden geregistreerd onder corsanummer: 15.006070
- Gemeentelijke BZK rapportage 2014 gemeente Woerden, Bijlage A, geregistreerd onder corsanummer: 15.006071
- Gemeentelijke BZK rapportage 2014 gemeente Woerden, Bijlage B, geregistreerd onder corsanummer: 15.006072

MIDDEN NEDERLAND
voor gelijke behandeling
tegen discriminatie

GEMEENTE WOERDEN

Gemeentelijke BZK rapportage 2014

Voorwoord

Voor u ligt de Gemeentelijke BZK rapportage 2014. Zoals bekend, is in de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen bepaald dat uw gemeente jaarlijks vóór 1 april verslag dient uit te brengen aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties (BZK) over de klachten die uw antidiscriminatievoorziening heeft geregistreerd.

In de rapportage zijn onder hoofdstuk 1 de cijfers van uw eigen gemeente opgenomen. Voor inzicht en ter vergelijking treft u in hoofdstuk 2 de cijfers van de gehele provincie Utrecht aan. Dit is het totale werkgebied van Art.1 Midden Nederland (Art.1 MN). In dit hoofdstuk is een toelichting op de cijfers van 2014 te lezen. Hier wordt ingegaan op duiding van de provinciale cijfers en de rol van Art.1 MN. In hoofdstuk 3 vindt u dan nog de landelijke en regionale trends en ontwikkelingen op ons werkgebied.

Afgelopen jaar hebben we onze werkwijze met betrekking tot klachtbehandeling aangepast. Ook voor burgers die zich gediscrimineerd of ongelijk behandeld voelen, maar waar géén wettelijke grond is om dit aan te pakken, bieden wij hulp. Dit kan bestaan uit een hoor-en wederhoorprocedure, advies en informatie, alsmede bemiddeling en doorverwijzing. Meer informatie over de nieuwe aanpak vindt u in de activiteitenrapportage, die u separaat heeft ontvangen.

Nieuw in deze rapportage is dat we de overzichtstabellen waarin de kwantitatieve aantallen meldingen worden weergegeven, gekoppeld hebben aan de toelichting op de cijfers. Ook de casussen zijn niet meer in een apart hoofdstuk opgenomen, maar geïntegreerd in de tekst. We hopen dat met deze nieuwe aanpak, de leesbaarheid van de rapportage verbeterd is.

Mocht u naar aanleiding van de rapportage vragen, opmerkingen of verbetervoorstellen hebben, dan staan wij daar graag voor open. U kunt ons dan bereiken via info@art1mn.nl of telefonisch op 030 - 232 86 66.

Met vriendelijke groet,

Mieke Janssen
Directeur Art.1 MN

Inhoudsopgave

1. Gemeentelijke BZK rapportage	4
2. Toelichting op de cijfers	8
2.1 Meldingen bij Art.1 Midden Nederland	10
2.2 Eigen bevindingen	24
2.3 Landelijke issues	24
2.4 College voor de Rechten van de Mens	26
2.5 RDO	28
2.6 Panel Deurbeleid Utrecht	28
2.7 Onderzoek Bodytalk	29
3. Trends en ontwikkelingen	30
3.1 Landelijke ontwikkelingen	30
3.2 Regionale ontwikkelingen	41
Bijlage 1: Uitleg begrippen	43
Bijlage 2: Werkwijze klachtbehandeling	50
Bijlage 3: Aanbevelingen om veiligheid in de woonomgeving te bevorderen en geweld tegen te gaan	54

1. Gemeentelijke BZK rapportage

Naam Antidiscriminatievoorziening	Art.1 Midden Nederland
Rapportage ten behoeve van de gemeente	Woerden
Jaar van registratie	2014

1. Totaal aantal klachten

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet-ingezetene over voorval in gemeente	Totaal
	Voorval in gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal		
Totaal	7	23	30		30

2. Discriminatiegrond

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet-ingezetene over voorval in gemeente	Totaal
	Voorval in gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal		
Ras	3	20	23		23
Antisemitisme					
Nationaliteit					
Handicap/chronische ziekte		1	1		1
Leeftijd	2		2		2
Seksuele gerichtheid					
Geslacht	1	1	2		2
Arbeidsduur					
Arbeidscontract					
Burgerlijke staat					
Godsdienst		1	1		1
Levensovertuiging					
Politieke gezindheid					
Niet-wettelijke grond (overig)	1		1		1
Onbekend					
Totaal	7	23	30		30

¹ Het totale aantal in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal klachten. Een klacht kan namelijk over discriminatie op meerdere gronden gaan, waardoor er verschillen ontstaan tussen de twee totalen.

3. Maatschappelijk terrein

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet- ingezetene over voorval in gemeente	Totaal
	Voorval in gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal		
Arbeidsmarkt	4		4		4
Buurt/wijk					
Collectieve voorziening	1	1	2		2
Commerciële dienstverlening	1		1		1
Horeca/amusement					
Huisvesting					
Media en reclame					
Onderwijs	1		1		1
Politie/OM/VD ²					
Privé-sfeer					
Publieke/politieke opinie		18	18		18
Sport en recreatie		1	1		1
Openbare ruimte		3	3		3
Overig					
Onbekend/n.v.t.					
Totaal	7	23	30		30

4. Aard³

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet- ingezetene over voorval in gemeente	Totaal
	Voorval in gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal		
Omstreden behandeling	6	3	9		9
Vijandige bejegening	1	20	21		21
Geweld					
Bedreiging					
Overig					
Onbekend/n.v.t.					
Totaal	7	23	30		30

² Onder de categorie 'Politie / OM / VD' valt ook Justitie.

³ Het totale aantal geregistreerde meldingen naar aard voorval kan afwijken van het totaal aantal klachten omdat een klacht over meer dan één aard kan gaan.

5. Klachtbehandeling⁴

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet- ingezetene over voorval in gemeente	Totaal
	Voorval in gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal		
Registratie	1	2	3		3
Advies/informatie	4	19	23		23
Beïnvloeding beleid					
Bemiddeling		1	1		1
Bijstaan in procedures	1		1		1
Doorverwijzing	1	1	2		2
Eigen onderzoek ADV					
Overig					
Totaal	7	23	30		30

⁴Per klacht kunnen meerdere wijzen van klachtbehandeling worden toegepast en geregistreerd. Daarbij kan de wijze van klachtbehandeling niet of niet volledig zijn ingevuld doordat de klachten nog lopende zijn ten tijde van de uitgave van deze rapportage. Om deze redenen kan het totaal afwijken van het totale aantal geregistreerde klachten.

6. Wijze van melden

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet- ingezetene over voorval in gemeente	Totaal
	Voorval in gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal		
Telefonisch	4		4		4
www.art1middennederland.nl					
www.discriminatie.nl	3	18	21		21
E-mail					
Schriftelijk					
Eigen bevindingen					
Gemeentelijk loket					
Outreaching					
Discriminatie App		1	1		1
Doorverwijzing derden		4	4		4
Behandeld door ander ADV					
RDO					
College					
Totaal	7	23	30		30

7. Herkomst melder

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet- ingezetene over vooral in gemeente	Totaal
	Voorval in gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal		
Antilliaans					
Marokkaans		9	9		9
Moluks					
Surinaams	1		1		1
Turks					
Nederlands	4	10	14		14
Roma					
Overig Europa	1		1		1
Overig Amerika					
Overig Azië					
Overig Afrika					
Organisatie					
Onbekend	1	4	5		5
Overig					
Totaal	7	23	30		30

Geert Wilders

In het eerste halfjaar is er tijdens de gemeenteraadsverkiezingen veel commotie geweest rondom uitspraken van Geert Wilders over Marokkanen. In totaal hebben 434 mensen een melding bij Art.1 MN gedaan over het beledigende karakter van zijn uitspraken.

Uit uw gemeente hebben 18 personen een melding gemaakt. In de rapportage vindt u deze meldingen terug als vijandige bejegening op grond van ras. De meldingen zijn op het terrein publieke en politieke opinie weggeschreven. Aan alle melders is advies en informatie gegeven wat Art.1 MN met de meldingen heeft gedaan.

2. Toelichting meldingen provincie Utrecht

Klachtbehandeling

Iedereen die zich gediscrimineerd of ongelijk behandeld voelt, of meent dat een ander dit overkomen is, kan daarvan melding maken bij Art.1 Midden Nederland (Art.1 MN). Melders kunnen van maandag tot en met vrijdag telefonisch contact opnemen met Art.1 MN. Ook kunnen meldingen worden gedaan via e-mail of via een klachtenformulier op de website van Art.1 MN of diverse andere websites zoals www.discriminatie.nl. De gezamenlijke antidiscrimatievoorzieningen (ADV's) in Nederland onderhouden ook een landelijk meldnummer voor discriminatie (0900 - 2 354 354). Mensen die dit nummer bellen worden automatisch doorverbonden met het ADV in de regio waarvandaan ze bellen. Bellers uit de regio Utrecht worden dus automatisch doorverbonden met Art.1 MN.

Art.1 MN werkte in 2014 voor alle 26 gemeenten in de provincie Utrecht. Alle gemeenten hebben een lokaal meldloket ingericht waar de eigen burgers discriminatie kunnen melden. De meldingen worden vervolgens ter behandeling doorgegeven aan de klachtenconsulenten van Art.1 MN. Medewerkers van wijkteams in Amersfoort, De Ronde Venen en medewerkers van de gemeente Veenendaal, zijn door ons in 2014 getraind om ervaringen met discriminatie te herkennen. Er zijn goede afspraken voor doorverwijzingen gemaakt. In 2015 hopen wij dat ook in andere gemeenten te kunnen doen. Als in uw gemeente behoefte is aan een voorlichting horen wij dat graag. We maken dan in overleg een training of voorlichting op maat.

Nadat er een nieuwe melding binnen is gekomen, maken wij allereerst een afspraak met de melder voor een intakegesprek. Dit kan op het kantoor van Art.1 MN in Utrecht of op locatie in de eigen gemeente van de cliënt. Tijdens het intakegesprek wordt er geluisterd naar de ervaring van de melder en wordt de situatie doorgenomen. De standaardprocedure die daarop volgt, is er één van hoor- en wederhoor. De wederpartij wordt in de gelegenheid gesteld te reageren op de melding. Naar aanleiding van het antwoord wordt vervolgens met de cliënt een vervolgtraject besproken dat kan bestaan uit bemiddeling of het opstarten van diverse soorten procedures.

Meldingen van discriminatie worden bijgehouden in het landelijk registratieprogramma LBAnet. Dit is ingericht conform de voorschriften van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Er worden in dit systeem vijf categorieën onderscheiden: de discriminatiegrond, het maatschappelijk terrein waarop de vermeende discriminatie of ongelijke behandeling heeft plaatsgevonden, de aard van de melding, de wijze van klachtbehandeling en de etnische afkomst van de cliënten. Daarnaast houdt Art.1 MN bij op welke manier een melding is binnen gekomen.

Toelichting op rapportage

Zoals elk jaar probeert Art.1 MN voor u de rapportage te verbeteren. Zo is het leesgemak en de opmaak in de laatste jaren veranderd en duiden wij steeds beter de cijfers. In deze rapportage van 2014 hebben wij wederom een verbeterslag gemaakt, waarbij het cijferformat zoals dat door gemeenten aangeleverd dient te worden aan BZK natuurlijk onveranderd is gebleven. Voor uw gemak ontvangt u dit format zowel in deze rapportage als separaat, wat de doorzending naar BZK vergemakkelijkt.

Jaarlijks merkt Art.1 MN dat landelijke issues grote impact hebben op de verklaringen van alle meldingen. Dit voorjaar speelden de uitspraken van Geert Wilders, maar ook van andere politici zoals Mark Rutte en Diederik Samsom, een grote rol. De Zwarte Pietendiscussie geeft al jaren aanleiding voor een aantal meldingen. Het is erg belangrijk dat burgers zich tot onze organisatie wenden om hierover hun ongenoegen kenbaar te maken. Maar bij een zoektocht naar verklaringen van cijfers uit de provincie Utrecht, vragen deze meldingen een overheersende aandacht en verdwijnen de andere meldingen naar de marges. Daarom heeft Art.1 MN besloten de opbouw van de rapportage te wijzigen.

Vanaf 2014 wordt een splitsing gemaakt aan de hand van meldingen van burgers die zich tot Art.1 MN wenden, incidenten die wij als organisatie in de samenleving waarnemen en landelijke issues. Aan het eind van het jaar heeft een stagiaire kwalitatief onderzoek gedaan naar ervaringen met discriminatie bij bezoekers van Bodytalk in Utrecht. Deze horecagelegenheid is gericht op LHBT'ers (lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen en transgenderpersonen). De bevindingen uit dit onderzoek zijn apart opgenomen. Art.1 MN neemt deel aan het Regionaal Discriminatie Overleg (RDO). Over deze casussen uit het zaaksoverzicht wordt afzonderlijk gerapporteerd. Ditzelfde geldt voor zaken die behandeld worden door het College voor de Rechten van de Mensen (College) en het Panel Deurbeleid Utrecht. De toelichting in de volgende hoofdstukken heeft betrekking op de klachten en meldingen die bij Art.1 MN zijn binnen gekomen, zonder de meldingen naar aanleiding van landelijke issues.

Het vergelijken van de cijfers uit 2014 met de cijfers uit eerdere jaren is door de nieuwe vorm van rapporteren lastiger. Toch kiest Art.1 MN voor deze manier omdat wij van mening zijn dat lezers hierdoor beter zicht krijgen op wat er in onze provincie plaats vindt op het gebied van ongelijke behandeling, waar deze ervaringen worden gemeld. Ook worden hiermee dubbeltellingen voorkomen. Het kan namelijk voorkomen dat melders zich tot meerdere organisaties wenden en iedere organisatie dit apart registreert.

Overigens zal u in de Trendrapportage 2011-2014, die binnenkort verschijnt, deze zelfde manier van rapporteren terug kunnen lezen. Alleen worden in de Trendrapportage de landelijke issues niet apart vermeld.

2.1 Meldingen bij Art.1 Midden Nederland

In totaal 2014 zijn 827 meldingen van discriminatie bij Art.1 MN geregistreerd. Vergeleken met het totale aantal meldingen in heel 2013 (475) lijkt er sprake van een grote stijging. Dit beeld is echter vertekend door het grote aantal meldingen over de uitspraken van Geert Wilders over Marokkanen rondom de gemeenteraadsverkiezingen in maart. In totaal hebben 434 mensen een melding bij Art.1 MN gedaan over het beledigende karakter van zijn uitspraken. In de paragraaf Landelijke issues komen wij hier op terug.

Het komt voor dat medewerkers van Art.1 MN zelf discriminatie constateren. In de media lezen zij bijvoorbeeld over een discriminatie-incident in de provincie Utrecht of zij zien zelf een vorm van discriminatie op straat of op sociale media. Daar waar het mogelijk is, wordt er bij een eigen bevinding contact gezocht met het slachtoffer en/of wordt de discriminatie opgepakt.

Registraties	
Art.1 MN meldingen/klachten	354
Art.1 MN eigen bevindingen	14
Art.1 MN landelijke issues	448
Art.1 MN, onderzoek Bodytalk	11
Politie, geregistreerde discriminatie-incidenten (RDO)	51
Politie, geregistreerde discriminatie-incidenten tegen werknemers met een publieke taak	12
Panel Deurbeleid Utrecht	15

Tabel 1. Totaal aantal registraties, 2014

Kennistest

Er wordt door studenten veel gestolen bij een supermarkt dichtbij het Millos College. De supermarktmanager heeft daarom een nieuwe regel ingesteld. Er mogen overdag nog maar twee studenten tegelijk naar binnen.

Is er sprake van discriminatie?

- A. Ja, indirect worden jongeren op hun leeftijd benadeeld, omdat studenten vaak jongeren zijn.
- B. Nee, met de regel twee studenten tegelijk naar binnen wordt er niet expliciet naar een leeftijd verwezen.
- C. Nee, bescherming tegen leeftijdsdiscriminatie vindt men alleen op de terreinen arbeidsmarkt en beroepsonderwijs.
- D. Nee, de manager mag zelf bepalen wie hij wel of niet zijn winkel in laat.

Antwoord: C

Discriminatiegrond

Er is met alle antidiscriminatiebureaus landelijk afgesproken om bij te houden op welke discriminatiegrond een melding wordt gedaan, ingegeven door wat er vastgelegd is in de gelijkebehandelingswetgeving.

Net als in voorgaande verslagperiodes zien wij ook in 2014 dat de meeste registraties op grond van ras zijn, 39% van het totaal. Procentueel zijn er minder mensen die zich ongelijk behandeld voelden op ras dan voorgaande jaren. Op de gronden leeftijd en geslacht wordt daarna de meeste discriminatie ervaren.

De grootste daler is het aantal registraties op grond van seksuele gerichtheid. In 2013 waren er dertig meldingen, in 2014 zeventien. In de jaren 2011 en 2012 waren dit er respectievelijk 22 en vijftien. In 2013 is er veel aandacht geweest voor een initiatief van diverse partijen waaronder COC Midden-Nederland, de gemeente Utrecht en Art.1 MN.

PINK · INFO · MELD

Pink · Info · Meld is een speciale button op de website van Art.1 MN, waar je in één oogopslag kan zien tot welke instantie iemand zich kan wenden in een bepaalde situatie. De samenwerkingspartners gebruiken deze knop om LHBT'ers naar de juiste instantie door te verwijzen met hun vraag. Art.1 MN heeft de lage meldingsbereidheid besproken met de LHBT-adviescommissie (Utrecht) en het LHBT-overleg (regionaal). Hieruit kwam naar voren dat onze naamsbekendheid goed is onder de samenwerkingspartners, maar dat men melden 'te veel gedoe' vindt. Uit het praktijkonderzoek bij Bodytalk (paragraaf 2.7) blijkt dat geen van de bezoekers wist van de mogelijkheid om discriminatie te melden bij een ADV. Ook blijkt uit dit onderzoek dat de meldingsbereidheid van deze groep laag is.

Islamofobie en antisemitisme

Discriminatie op godsdienst werd procentueel meer ervaren in 2014 (9%) dan in 2013 (5%). Als we de meldingen op godsdienst bekijken, zien we dat ongeveer de helft van deze meldingen betrekking heeft op de islam (17). Elf keer werd omstrepen behandeling ervaren, waarvan vijf keer op de arbeidsmarkt. Bij de overige zes meldingen voelden mensen zich vijandig bejegend. Dit ervaren de melders op verschillende maatschappelijke terreinen. Opvallend is dat bij de andere helft van de meldingen op

Discriminatiegrond ¹	
Ras	145
Antisemitisme	10
Nationaliteit	8
Handicap / Chronische ziekte	23
Leeftijd	54
Seksuele gerichtheid	17
Geslacht	45
Arbeidsduur	1
Arbeidscontract	
Burgerlijke staat	
Godsdienst	32
Levensovertuiging	2
Politieke gezindheid	
Niet wettelijke gronden	24
Onbekend	9
Totaal	370

Tabel 2. Aantal klachten/meldingen Art.1 MN, naar grond, 2014

¹ Het totale aantal gronden kan afwijken van het totaal aantal klachten. Een klacht kan namelijk over discriminatie op meerdere gronden gaan, waardoor er verschillen ontstaan tussen de twee totalen.

godsdienst, men zich gediscrimineerd voelde omdat diegene niet in aanmerking komt voor een baan wegens het ontbreken van een christelijke overtuiging.²

Er zijn tien meldingen ontvangen rondom antisemitisme. Daarnaast zijn er vier eigen bevindingen over antisemitisme. Deze discriminatiegrond wordt niet op geloof, maar op ras weggeschreven in de registraties.

Twee mensen hebben zich tot ons gewend omdat zij zich stoorden aan de demonstraties over de onrust in de Gazastrook. Dit is een sterke toename ten opzichte van 2013, toen er vier meldingen van antisemitisme binnen zijn gekomen. De meldingen gaan vooral over vijandige bejegeningen. Vier gingen over discriminatie in de openbare ruimte. Deze ervaringen vonden zeer verspreid over de provincie plaats.

Casus

Jakub werkt in een kaasfabriek. Hij en enkele collega's spreken tijdens de pauzes onderling Pools. De directeur besluit dat er in de kantine alleen nog Engels en Nederlands mag worden gesproken. Jakub is het hiermee oneens omdat de pauze de vrije tijd van de medewerkers is.

Art.1 MN stuurt een hoor-wederhoor brief. De manager van de fabriek geeft aan dat de maatregel was ingegeven doordat de Nederlandstalige collega's het gevoel hadden dat tijdens de pauzes over hen werd geroddeld door de Poolse collega's. De manager gaat nu samen met de Poolse werknemers naar een oplossing zoeken die niet discriminerend is. Jakub bedankt Art.1 MN voor de dienstverlening. De sfeer tijdens de pauzes is nu meer ontspannen.

² In de wet staat dat een organisatie met een bijzondere grondslag onderscheid mag maken door aan het personeel eisen te stellen op basis van godsdienst die nodig zijn voor de vervulling van de functie. Het onderscheid mag er echter niet toe leiden dat iemand wordt afgewezen vanwege het enkele feit dat diegene bijvoorbeeld homo is of niet getrouwd of van een andere afkomst is. Zo mag iemand bij een katholieke organisatie worden afgewezen als diegene niet gelovig is, maar mag een katholieke homo niet worden afgewezen worden, omdat diegene homo is.

Maatschappelijk terrein

Het is interessant om te bekijken op welk maatschappelijk terrein er discriminatie wordt ervaren. Op de meeste terreinen kan je namelijk concreet beleid maken of met een doelgroepgerichte aanpak discriminatie bestrijden. Ook dit jaar wordt op het terrein arbeidsmarkt het vaakst discriminatie ervaren. Reden voor Art.1 MN om een project te ontwikkelen voor werkgevers om hen te stimuleren om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen. Daarnaast werd een training ontwikkeld om (met name) allochtone werkzoekenden te ondersteunen bij hun zoektocht naar werk. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd in 2015. Dit zijn voorbeelden van hoe discriminatie op een maatschappelijk terrein aangepakt kan worden. Zo kunnen we ook gericht handelen als blijkt dat er op een bepaalde onderwijsinstelling (structureel) discriminatie voorkomt.

Maatschappelijk terrein	
Arbeid	122
Buurt	20
Collectieve voorzieningen	35
Commerciële dienstverlening	41
Horeca	10
Huisvesting	13
Media	20
Openbare ruimte	24
Onderwijs	23
Overig	
Politie / OM / VD	23
Privésfeer	5
Publieke / politieke opinie	4
Sport / recreatie	14
Onbekend	
Totaal	354

Tabel 3. Aantal klachten/meldingen Art.1 MN, naar terrein, 2014

Zoals we al noemden, wordt er het meest melding gedaan van ervaringen van discriminatie op de arbeidsmarkt (122), iets minder dan in de vergelijkbare periode in 2013 (143). Een sprekend voorbeeld hiervan (weliswaar van buiten onze provincie) kwam uitgebreid in de media. Deventenaar Jeffrey Koorndijk had gesolliciteerd bij een elektronikabedrijf in Arnhem. Koorndijk kreeg per ongeluk een interne mail terug op zijn sollicitatie waarin hij kon lezen: 'Ik heb nog even gekeken, is niks. Ten eerste een donker gekleurde (neger). En op zijn CV weinig tot geen ervaring met computers.'³

Ook discriminatoire opmerkingen en pesterijen op het werk worden onder het terrein arbeidsmarkt geregistreerd.

41 meldingen gaan over een ongelijke behandeling in de commerciële dienstverlening. Een voorbeeld hiervan is als iemand geen telefoonabonnement kan afsluiten wegens zijn of haar nationaliteit. Of dat er in een supermarkt alleen de tas werd gecontroleerd van iemand van niet-Nederlandse afkomst.

Op het terrein collectieve voorzieningen zijn 35 meldingen geregistreerd. Bij meldingen op dit terrein kan iemand zich bijvoorbeeld gediscrimineerd voelen op zijn geslacht. Bijvoorbeeld omdat een zorgverzekering na een behandeling tegen kanker een penisimplantaat tegen impotentie niet vergoed en bij een vrouw een borstreconstructie

³ Bron: <http://www.volkskrant.nl/leven/sollicitant-afgewezen-omdat-hij-een-donker-gekleurde-neger-is-a3552293/>
Gemeentelijke BKZ rapportage 2014

wel. Een ander voorbeeld is dat een melder niet de juiste zorg voor zijn medische toestand ontvangt en denkt dat dit komt vanwege zijn of haar huidskleur.

Na collectieve voorzieningen, worden de meeste meldingen geregistreerd op de terreinen onderwijs, politie, openbare ruimte. Media en buurt/wijk volgen met twintig meldingen.

Casus

Art.1 MN krijgt een melding binnen dat het bij een telecombedrijf niet mogelijk is om met een buitenlands identiteitsbewijs een telefoonabonnement af te sluiten.

Art.1 MN neemt contact op met het telecombedrijf, die bevestigt dat dit inderdaad bij een bepaalde provider niet mogelijk is. Art.1 MN neemt vervolgens contact op met de provider. Deze vertelt dat mensen met een buitenlands identiteitsbewijs wel een abonnement af kunnen sluiten. Zij stellen het telecombedrijf op de hoogte en sindsdien is het hier geen probleem om een abonnement af te sluiten met een buitenlands identiteitsbewijs.

Kennistest

In verband met de veiligheid in een fabriek voor productiewerk mag er geen wijdvallende kleding worden gedragen. De kleding kan tussen machines komen. Een moslima met een wijdvallende hoofddoek solliciteert en wordt afgewezen, omdat zij haar hoofddoek niet wil afdoen of anders wil dragen.

Is er sprake van discriminatie?

- A. Ja, je mag iemand niet afwijzen omdat diegene een hoofddoek draagt. Dat is discriminatie op grond van godsdienst.
- B. Ja, door de moslima af te wijzen vanwege haar hoofddoek wordt zij gediscrimineerd. De fabriek moet de werkruimte zo inrichten dat de kleding niet tussen de machines kan komen.
- C. Nee, een werkgever mag zelf bepalen wie hij in zijn bedrijf laat werken.
- D. Nee, moslims worden door de eis wel indirect benadeeld, omdat zij vaker wijdvallende kleding dragen als uiting van hun geloof. De veiligheid is echter een gerechtvaardigde reden waarop de vrouw mag worden afgewezen.

Antwoord: D

Maatschappelijk terrein versus discriminatiegrond

Discriminatiegrond	Ras	Nationaliteit	Handicap	Leeftijd	Seksuele gerichtheid	Geslacht	Arbeidsduur	Arbeidscontract	Burgerlijke staat	Godsdienst	Levensovertuiging	Politieke gezindheid	Antisemitisme	Niet-wettelijk	Onbekend	Totaal
Arbeidsmarkt	28	1	6	43	4	24	1			12				11		130
Buurt/wijk	13				1					2	1				4	21
Collectieve voorzieningen	11	3	5	4		7				3				3	1	37
Commerciële dienstverlening	13	3	5	4	2	5				2			1	4	2	41
Horeca/amusement	9			1						1						11
Huisvesting	7		1										1	2	2	13
Media en reclame	16				1	1				1			1			20
Onderwijs	11		4	2		1				3			2			23
Politie/OM/VD	20				1					1				2		24
Privésfeer	4					1				3						8
Publieke/politieke opinie	3									1						4
Sport en recreatie	3	1	1		1	3				1	1		1	2		14
Openbare ruimte	7		1		7	3				2			4			24
Totaal	145	8	23	54	17	45	1	0	0	32	2	0	10	24	9	370

Tabel 4. Aantal klachten/meldingen Art.1 MN, naar grond en terrein, 2014.

Zoals in tabel 4 te zien is, vinden de discriminatie-ervaringen op de gronden ras en godsdienst plaats op (bijna) alle maatschappelijke terreinen. Op de terreinen arbeidsmarkt en politie wordt de meeste discriminatie op ras ervaren. Het kan hier respectievelijk gaan over een afwijzing bij een sollicitatie, discriminatoire opmerkingen door collega's of een klacht over het optreden van de politie (bijvoorbeeld etnisch profileren).

Wat opvalt, is dat er op de arbeidsmarkt met name op leeftijd, ras en geslacht discriminatie wordt ervaren. Art.1 MN denkt dat de economische crisis hierin een rol

speelt⁴. Werkgevers krijgen door de hoge werkloosheid doorgaans veel reacties op vacatures. Hierdoor kunnen zij (soms onbewust) subjectieve elementen laten meewegen in hun werving- en selectieproces⁵. Daarnaast merkt Art.1 MN dat werkgevers actief op zoek gaan naar een specifieke werknemer⁶. Dit kan zich uiten in uitsluiting van kandidaten dichtbij hun pensioengerechtigde leeftijd of van wie verwacht wordt dat zij op korte termijn zwanger worden (discriminatie op grond van geslacht). Vooral bij leeftijd vinden de meeste discriminatie-ervaringen plaats op de arbeidsmarkt. In de wet wordt men alleen beschermd tegen leeftijdsdiscriminatie op de arbeidsmarkt en in het beroepsonderwijs. Als je bijvoorbeeld vanwege een hogere leeftijd meer moet betalen voor een autoverzekering, biedt een beroep op de gelijkebehandelingswetgeving geen uitkomst. Art.1 MN krijgt ook vaak vacatures binnen waarin expliciet om een specifieke leeftijdsgroep wordt gevraagd, of zelfs om een “jonge dame” (twee discriminatiegronden, namelijk geslacht én leeftijd).

Burgers die zich gediscrimineerd voelen vanwege hun seksuele gerichtheid, hebben dit vooral ervaren in de openbare ruimte. Dit is, zoals in het volgende hoofdstuk terug is te zien, met name vijandige bejegening. Dit is in één lijn met signalen die wij ontvangen van LHBT-belangenorganisaties en het kleinschalige onderzoek bij homokroeg Bodytalk, waar we al eerder aan refereerden. Mensen worden uitgescholden op straat vanwege hun seksuele geaardheid en er wordt in verhouding meer geweld gebruikt tegen deze groep. De aard (ook wel: wijze) van discriminatie wordt in de volgende paragraaf uitgebreider toegelicht.

⁴ Bijvoorbeeld in het SCP-rapport Integratie 2013,

http://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2014/Jaarrapport_integratie_2013

⁵ Het College voor de Rechten van de Mens, ‘De juiste persoon op de juiste plek’,

<http://mensenrechten.nl/publicaties/detail/18402>

⁶ Onderzoek SCP: ‘Liever Mark van Mohammed’,

http://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2010/Liever_Mark_dan_Mohammed

Aard van de discriminatie

Art.1 MN registreert de aard van de meldingen, die vaak ook iets zeggen over de ernst van de situatie. Hebben wij bijvoorbeeld te maken met een belediging, dan wordt dit geregistreerd onder de noemer 'vijandige bejegening'. Wordt iemand door een maatregel nadelig getroffen of zelfs uitgesloten, dan wordt het incident geregistreerd onder de noemer 'omstreden behandeling'⁸.

Jaarlijks worden er meer meldingen gedaan van een omstreden behandeling dan van vijandige bejegening, een beeld dat we ook in 2014 zien. Art.1 MN denkt echter niet dat omstreden behandeling per definitie vaker voorkomt. Onder vijandige bejegening wordt namelijk ook uitschelden verstaan, wat mensen niet altijd ernstig genoeg vinden om te melden. Ook uit signalen die wij ontvangen van onze samenwerkingspartners blijkt dat mensen "niet voor elke keer" dat ze uitgescholden worden, willen melden, omdat ze dan "bezig blijven". Soms beschouwen ze het als onderdeel van het leven. Meldingen over bedreigingen en geweld zijn in de regel een stuk lager. Dit komt wellicht doordat men niet in eerste instantie aan Art.1 MN denkt om een geweldsdelict te melden, maar hier eerder aangifte van doet bij de politie.

Naar verhouding is het aantal meldingen van vijandige bejegening gedaald tot 30%, waar dit in de voorgaande jaren rond de 40% lag. De reden hiervoor is dat wij in 2014 ervoor gekozen hebben om landelijke issues apart te rapporteren. En juist deze landelijke issues werden geregistreerd als vijandige bejegening, zoals de meldingen rond de Zwarte Pietendiscussie in 2013. In 2014 zijn uitspraken van diverse politici ook als vijandige bejegening geregistreerd, hierop komen we in de paragraaf Landelijke issues terug.

Discriminatiegrond versus de aard van discriminatie

Aard	
Omstreden behandeling	244
Vijandige bejegening	112
Geweld	4
Bedreiging	3
Totaal⁷	363

Tabel 5. Aantal klachten/meldingen gemeente Utrecht, naar aard, 2014

Als we naar bovenstaande kruistabel kijken, valt op dat melders op seksuele gerichtheid in verhouding veel vaker te maken krijgen met vijandige bejegening en geweld, dan bij andere discriminatiegronden. Zoals eerder benoemd bij de toelichting op maatschappelijk terrein, ontvangen wij signalen dat deze groep vaker dan gemiddeld ervaringen heeft met scheldpartijen op

straat. In tabel 4 zijn deze meldingen terug te vinden onder seksuele gerichtheid - openbare ruimte en in bovenstaande tabel onder seksuele gerichtheid - vijandige bejegening.

⁷ Het totale aantal geregistreerde meldingen naar aard voorval kan afwijken van het totaal aantal klachten omdat een klacht over meer dan één aard kan gaan.

⁸ Nadere uitleg van deze begrippen vindt u in Bijlage 1: Begrippenlijst

Discriminatiegrond	Ras	Nationaliteit	Handicap	Leeftijd	Seksuele gerichtheid	Geslacht	Arbeidsduur	Arbeidscontract	Burgerlijke staat	Godsdienst	Levensovertuiging	Politieke gezindheid	Antisemitisme	Niet-wettelijk	Onbekend	Totaal
Aard van de discriminatie																
Omstreden behandeling	80	8	17	52	6	31	1			20	2		1	21	5	244
Vijandige bejegening	61		6		10	8				10	1		9	3	4	112
Bedreiging	3															3
Geweld	1				3											4
Totaal	145	8	23	52	19	39	1	0	0	30	3	0	10	24	9	363

Tabel 6. Aantal klachten/meldingen Art.1 MN, naar grond en aard, 2014

Mensen die discriminatie ervaren vanwege hun leeftijd, hadden in 2014 allen te maken met omstreden behandeling; wat in de meeste gevallen uitsluiting op de arbeidsmarkt betekende (zie ook tabel 4: leeftijd - arbeidsmarkt). Ditzelfde geldt voor mensen die discriminatie hebben ervaren vanwege geslacht. Bij godsdienst is er ook significant meer omstreden behandeling geregistreerd dan vijandige bejegening, bedreiging of geweld. Deze meldingen hebben niet één strekking, maar gaan over verschillende terreinen. Ook valt op dat op één na alle meldingen over antisemitisme vallen onder vijandige bejegening. Art.1 MN merkt op dat voor deze discriminatiegrond het vaker dan gemiddeld gaat om uitingen op sociale media. Ook horen wij in het RDO (Regionaal Discriminatie Overleg, meer in paragraaf 2.5) regelmatig situaties van bekladding van de openbare ruimte met antisemitische teksten. Echter viel in tabel 4 te zien dat het ook voor deze discriminatiegrond een spreiding van maatschappelijke terreinen betreft. Het zijn zeer verschillende meldingen, bijvoorbeeld over voetbalsupporters die antisemitische leuzen riepen, beledigende stickers in de openbare ruimte en een burenruzie.

Er zijn negen melders geweest die de discriminatie zowel als een omstreden behandeling als een vijandige bejegening hebben ervaren. In drie gevallen heeft een melder zich bedreigd gevoeld. Twee bedreigingen vonden plaats op internet en één in de buurt. Al deze meldingen betroffen de discriminatie grond ras. Vier keer is er een melding genoteerd van een geweldsincident, waarvan drie op grond van seksuele gerichtheid. Twee hiervan zijn voortgekomen uit het onderzoek bij de homobar Bodytalk, waarover later meer.

Klachtbehandeling

Van elk dossier wordt bijgehouden hoe de melding is afgehandeld. Samen met de melder wordt gekeken welke acties wenselijk én haalbaar zijn. Dit hangt sterk af van de aard van de klacht en de wensen en verwachtingen van de melder. In ongeveer de helft van het aantal meldingen wordt aan de melder informatie verstrekt, bijvoorbeeld over wetgeving en advies gegeven over de afhandeling.

In bepaalde gevallen wordt een melding alleen geregistreerd. Mensen willen bijvoorbeeld het incident alleen melden en vinden het niet nodig dat er verdere actie ondernomen wordt. Het kan echter ook zijn dat de melder onjuiste gegevens heeft achtergelaten en/of we geen contact met de melder kunnen krijgen.

Bij bemiddeling is er contact geweest met de partij over wie de melder een klacht heeft ingediend. In de meeste gevallen wordt een brief naar de andere partij gestuurd met daarin het verhaal van de melder. De andere partij wordt gevraagd zijn visie op de klacht te geven. Dit noemen wij de hoor-wederhoor procedure. Een reactie van de andere partij resulteert in verschillende mogelijkheden. Zo staan sommige cliënten en partijen open voor een bemiddelingsgesprek, kan de discriminatiemelding intern worden opgepakt of de discriminatie kan worden ontkend of weerlegd. Bij elke uitkomst wordt in overleg met de cliënt besproken wat een logische gewenste vervolgstap is.

Het aantal bemiddelingen is in 2014 sterk gestegen, van 8% in 2013 tot 14% in 2014. Dit heeft een aantal (mogelijke) verklaringen. Art.1 MN pakt steeds breder ongelijke behandeling aan. Ook als er geen sprake is van juridische discriminatie, maar er wel onderscheid wordt gemaakt, wordt dit aangekaart. Er wordt dan een beroep gedaan op de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de andere partij.

In het verleden zagen de consultants soms geen (wettelijke) aanknopingspunten om de melding op te pakken. In 2014 zijn de binnengekomen meldingen concreter. Deze verandering kunnen wij niet goed verklaren. Het kan bijvoorbeeld zijn dat mensen ons beter weten te vinden en/of weten wat wij voor ze kunnen betekenen. Het vertrouwen in Art.1 MN kan gegroeid zijn. Het kan echter ook zijn dat door de verharding van de maatschappij er steeds openlijker wordt gediscrimineerd. Het is in ieder geval een interessant gegeven dat de komende jaren zal worden gemonitord.⁹

Klachtbehandeling	
Registratie	81
Advies / informatie	167
Beïnvloeding beleid	7
Bemiddeling	52
Bijstaan in procedures	26
Doorverwijzing	21
Totaal	354

Tabel 7. Aantal klachten/meldingen Art.1 MN, naar klachtbehandeling, 2014

⁹ In het kader van de nazorg/evaluatie dienstverlening wordt gepoogd om te achterhalen wat de melder heeft bewogen een melding te doen bij Art.1 MN.

Als een melder wordt bijgestaan in een procedure, vertegenwoordigd de consulent de cliënt bijvoorbeeld in een procedure bij het College voor de Rechten van de Mens¹⁰ of is de melder ondersteund in een klacht politie optreden.¹¹ Ook bij interne klachtenprocedures wordt door de consulenten hulp geboden.

Als een melding niet aansluit op de dienstverlening van Art.1 MN, wordt de melder zo goed mogelijk doorverwezen. Indien mogelijk en gewenst, neemt Art.1 MN contact op met de instantie waarvan de consulent vermoedt dat die de melder wel verder kan helpen.

Kennistest

Paul Verhoeven is bezig met zijn nieuwe film over het slavernijverleden. Hij zoekt donkere acteurs die de slaven kunnen spelen in zijn nieuwe film. Bart doet auditie, maar wordt bij binnenkomst de zaal alweer uitgestuurd. Bart vraagt aan de regisseur hoe hij al een oordeel kan vellen over hem, zonder hij maar één woord heeft uitgesproken. Paul zegt: 'Je bent niet donker, dus je komt niet in aanmerking'.

Discrimineert de regisseur?

- A. Ja, Bart wordt afgewezen omdat hij niet donker is.
- B. Ja, Bart heeft niet de kans gehad om zich te bewijzen dat de rol niet door een donkere persoon hoeft te worden gespeeld.
- C. De antwoorden A+B zijn beide juist.
- D. Nee, de huidskleur heeft betrekking op het vertolken van een bepaalde rol.

Antwoord: D

¹⁰ Het College voor de Rechten van de Mens oordeelt of er onderscheid wordt gemaakt in individuele gelijkebehandelingskwesties op basis van de gelijkebehandelingswetgeving.

¹¹ In een klacht politie optreden staat het gedrag van de politie centraal. De melder ervaart het gedrag als discriminatoir en wil de politie hier op wijzen. De intentie van de procedure is om tot elkaar te komen en dat de politie leert van haar fouten. Het komt voor dat partijen verschillende visies hebben op het gebeuren. Als een melder het wenst, staat daarna de weg open om de Nationale Ombudsman te vragen om een oordeel of de politie juist heeft gehandeld.

Wijze van melden

Bijna de helft van de meldingen komt digitaal binnen. Via internet kan men op verschillende manieren een melding doen. Dit kan via de landelijke website discriminatie.nl, via de website van Art.1 MN of per e-mail. Ook wordt er door een derde van de melders direct telefonisch contact gezocht. Dat is prettig, omdat de melder meteen persoonlijk te woord kan worden gestaan en de klachtenconsulent alvast een indruk krijgt van de aard van de klacht.

In 12% van de gevallen is de melding door een andere organisatie doorverwezen. Dit gebeurt vaak door een ander antidiscriminatiebureau, maar ook door bijvoorbeeld COC

Wijze van melden	
Telefonisch	118
www.art1middennederland.nl	42
www.discriminatie.nl	84
E-mail	37
Schriftelijk / fax	2
Doorverwijzing	42
Gemeentelijk loket	8
Discriminatie app	5
Bashing app	1
Behandeld door ander ADV	13
Outreaching	2
Totaal	354

Tabel 8. Aantal klachten/meldingen Art.1 MN, naar wijze van melden, 2014

Midden-Nederland, Sociaal Raadslieden of het Juridisch Loket. Men kan ook via de smartphone melding maken van discriminatie. In 2014 is hier nauwelijks gebruik van gemaakt. Art.1 MN denkt dat dit communicatiemiddel niet per se geschikt is voor het melden van discriminatie. Ook via de post komt bijna niets (meer) binnen. Dat is in dit digitale tijdperk niet verwonderlijk.

Vanaf 2009 is het wettelijk geregeld dat iedere burger toegang moet hebben om op een laagdrempelige manier discriminatie te kunnen melden. Art.1 MN heeft samen met de gemeenten in de provincie Utrecht de mogelijkheid gecreëerd dat

burgers in hun eigen gemeente discriminatie kunnen melden bij een gemeentelijk loket. Net als in andere jaren merken wij dat er niet veel van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt. Toch zijn deze loketten van belang voor bijvoorbeeld burgers die geen beschikking hebben over internet of mensen met een beperking. De gemeentelijke loketten zijn ook belangrijk voor de gesprekken met de cliënten. Een melder kan er voor kiezen om een intakegesprek bij het gemeenteloket in zijn/haar eigen gemeente te voeren. In 2014 zijn er 120 intakes geweest, waarvan vijftien op locatie.

In toenemende mate zijn er wijkteams ingericht. In Amersfoort, De Ronde Venen en Veenendaal zijn in 2014 medewerkers van wijkteams getraind op kennis van discriminatie en de wijze van doorverwijzing. In 2015 geven wij deze training ook graag bij wijkteams in uw gemeente. U kunt hiervoor altijd vrijblijvend contact met ons opnemen.

Herkomst melder

Indien het voor de discriminatiemelding van belang is, houdt Art.1 MN ook bij welke etnische achtergrond de melder heeft. In veel gevallen heeft de ervaring niets te maken met de afkomst van de melder. De klachtbehandelaars vragen hier dan ook niet altijd naar. Verreweg de meeste melders zijn Nederlands (38%). Negen procent van de melders vindt zijn herkomst in Marokko. Art.1 MN wordt ook door andere organisaties op discriminatie-incidenten in ons werkgebied gewezen, deze worden geregistreerd als organisatie. In de meeste gevallen gebeurt dit door een ander antidiscriminatiebureau.

Herkomst melder	
Antilliaans	5
Marokkaans	31
Moluks	1
Nederlands	136
Onbekend	96
Overig Afrika	11
Overig Amerika	2
Overig Azië	10
Overig Europa	19
Overig	
Surinaams	10
Organisatie	14
Turks	13
Roma	6
Totaal	354

Tabel 9. Aantal klachten/meldingen Art.1 MN, naar herkomst melder, 2014

Casus

De kassière van een drogisterij weigert Limei, een vrouw van Aziatische afkomst, een pak melkpoeder verkopen, omdat zij dit “naar China zou sturen”. Limei vindt het onrechtvaardig dat zij op basis van haar uiterlijk een product niet mag kopen. Art.1 MN stelt een hoor-wederhoorbrief op, waarin op advies van Limei een aantal tips worden opgenomen waarmee de verkoop van melkpoeder gecontroleerd kan worden zonder discriminerende maatregelen.

In een schriftelijke reactie laat de filiaalmanager weten de betrokken medewerkster te hebben aangesproken en wordt excuses aangeboden. De tips zijn doorgegeven aan de betreffende afdeling. Limei is tevreden met de reactie, zij is onder de indruk van het werk van Art.1 MN.

Geografisch

Van alle meldingen houdt Art.1 MN bij waar de melder woont en waar de ervaring is opgedaan. Als grootste gemeente in de provincie komen de meeste meldingen van burgers uit de stad Utrecht. De ervaringen vinden ook het meest plaats in de stad Utrecht. Na Utrecht komen de meeste meldingen Amersfoort. Na Amersfoort ontving Art.1 MN de meeste meldingen over incidenten in Veenendaal, Zeist en Nieuwegein. Er zijn geen meldingen binnengekomen over incidenten in de gemeenten Bunschoten en Renswoude.

Gemeente voorval	
Amersfoort	29
Baarn	2
Bunnik	1
Bunschoten	
De Bilt	2
De Ronde Venen	5
Eemnes	1
Houten	6
IJsselstein	3
Leusden	4
Lopik	1
Montfoort	2
Nieuwegein	10
Oudewater	2
Renswoude	
Rhenen	1
Soest	6
Stichtse Vecht	8
Utrecht	142
Utrechtse Heuvelrug	2
Veenendaal	21
Vianen	1
Wijk bij Duurstede	1
Woerden	7
Woudenberg	3
Zeist	16
Landelijk	15
Overig Buitenland	3
Overig Nederland	40
Onbekend	20
Totaal	354

Tabel 10. Aantal klachten/meldingen Art.1 MN, naar gemeente voorval, 2014

Gemeente melder	
Amersfoort	35
Baarn	2
Bunnik	3
Bunschoten	2
De Bilt	4
De Ronde Venen	5
Eemnes	
Houten	10
IJsselstein	7
Leusden	5
Lopik	2
Montfoort	2
Nieuwegein	16
Oudewater	2
Renswoude	
Rhenen	2
Soest	5
Stichtse Vecht	7
Utrecht	153
Utrechtse Heuvelrug	3
Veenendaal	23
Vianen	1
Wijk bij Duurstede	1
Woerden	12
Woudenberg	3
Zeist	18
Overig Buitenland	
Overig Nederland	18
Onbekend	13
Totaal	354

Tabel 11. Aantal klachten/meldingen Art.1 MN, naar gemeente melder, 2014

Tot slot

Wij willen benadrukken dat de registraties meldingen van vermeende discriminatie betreffen. Het gaat om voorvallen die door de melder als discriminatoir ervaren worden. De cijfers geven dus nadrukkelijk niet het aantal bewezen voorvallen van discriminatie weer. Art.1 MN gaat bij de behandeling van de klachten uit van de beleving van de melder. Door de bemiddelende rol van Art.1 MN, worden vaak oplossingen bereikt zonder dat er feitelijk is vastgesteld dat er ook daadwerkelijk sprake was van discriminatie.

De meldingen die wij ontvangen zijn niet de werkelijke weergave van alle discriminatie-ervaringen. Zoals uit onderzoeken blijkt is er sprake van een onderrapportage.

2.2 Eigen bevindingen

In 2014 zijn er veertien registraties gedaan op basis van eigen bevindingen. Deze registraties zijn zeer divers van aard. Het kan bijvoorbeeld gaan om een vacature waarin een ongeoorloofde functie-eis is opgenomen, zoals een leeftijdseis. Art.1 MN registreert ook berichten uit de media waar een discriminatie-aspect bij aanwezig is. Het gaat dan om allerlei terreinen in de maatschappij; in 2014 ging het viermaal om een gebeurtenis in de openbare ruimte, driemaal was het terrein media. Omdat over het algemeen de personen anoniem zijn, kan Art.1 MN hier verder geen actie op ondernemen. Waar mogelijk neemt Art.1 MN contact op met de benadeelde, 2014 was dit slechts één keer mogelijk. De helft van deze meldingen betreffen een incident in de gemeente Utrecht. De vaakst voorkomende discriminatiegronden in de eigen bevindingen van vorig jaar waren ras (6) en antisemitisme (4).

2.3 Landelijke issues

Gedurende het jaar zijn er geregeld landelijke issues die ook burgers uit de provincie Utrecht er toe aanzetten om melding te doen bij Art.1 MN. Zo zijn er al jaren, rond sinterklaastijd, meldingen met betrekking tot Zwarte Piet. Dit jaar waren er nog andere issues die een (grote) impact hadden op het aantal meldingen bij Art.1 MN.

Geert Wilders

In maart 2014 is er veel commotie geweest over uitspraken van Geert Wilders. Op 12 maart zei Wilders tijdens zijn verkiezingscampagne in Loosduinen dat hij "in Den Haag als het even kan wat minder Marokkanen zou willen zien". Op de avond van de gemeenteraadsverkiezingen legde hij in zijn toespraak bij de besloten bijeenkomst van de PVV aan zijn publiek de vraag voor of er meer of minder Marokkanen in Nederland zouden moeten zijn. Het publiek scandeerde daarop: 'Minder! Minder! Minder!'. Wilders reageerde daarop met: "Dat gaan we regelen".

Ruim 6400 mensen deden aangiften van de uitlatingen en de antidiscriminatiebureaus ontvingen bijna 5000 meldingen. In totaal heeft Art.1 MN 434 meldingen ontvangen. In hoofdstuk 1 van deze rapportage staat aangegeven hoeveel burgers uit uw gemeente zich

hebben gemeld. Uit de gemeenten Bunnik, Bunschoten, Eemnes, Montfoort en Renswoude zijn geen meldingen geregistreerd. Dit houdt niet in dat zich uit deze gemeenten niemand heeft gemeld, in vijf gevallen was de woonplaats van de melder onbekend. Art.1 MN heeft 226 meldingen ontvangen van Marokkanen. Ook Nederlanders hebben massaal van zich laten horen, wat blijkt uit de 155 meldingen die wij vanuit de provincie Utrecht ontvingen. Niet van alle melders is de etnische herkomst bekend.

In alle gemeentelijke BZK rapportages zijn deze meldingen terug te vinden als een vijandige bejegening op grond van ras. De meldingen zijn op het terrein publieke en politieke opinie weggeschreven. Aan alle melders is advies en informatie gegeven wat Art.1 MN met de meldingen heeft gedaan. Alle klachten zijn geïnventariseerd, verzameld en aan het Openbaar Ministerie ter behandeling aangeboden. Het Arrondissement Den Haag behandelt de aangiftes vanuit het hele land. In december 2014 maakte het OM bekend over te gaan tot vervolging van Geert Wilders op verdenking van belediging van een groep mensen op grond van ras en het aanzetten tot discriminatie en haat. Alle melders zijn van deze procedure op de hoogte gesteld.

Uitspraken Wilders hebben grote maatschappelijke impact

De uitspraken van Geert Wilders na afloop van de gemeenteverkiezingen hebben een grote maatschappelijke impact. In het weekend na de verkiezingen meldt Bouchra zich bij Art.1 MN. Haar zoontje (8) heeft in de dagen na de uitspraken last van huilbuien. Hij is angstig, bang dat hij misschien Nederland moet verlaten. Hij zegt: "Waar moeten we dan naartoe?" "Ik ga mijn vrienden missen." "We hebben toch niets gedaan?"

Bouchra is bang dat Geert Wilders, door zijn uitspraken, haar kinderen emotionele schade heeft toegebracht, angst heeft aangepraat en ze doet voelen als een minderwaardig burger van Nederland. Ze laat haar kinderen uit voorzorg minder naar het journaal kijken. Bouchra voelt zich gediscrimineerd en vindt dat Geert Wilders met deze actie te ver is gegaan en haat heeft gezaaid. Als Nederlandse van Marokkaanse afkomst voelt zij zich erg gekwetst.

Samsom en Spekman

Naar aanleiding van alle commotie rond zijn uitspraken bij de gemeenteraadsverkiezingen heeft Wilders opgeroepen aangifte te doen tegen diverse uitspraken van Samsom en Spekman van de PvdA. Deze uitlatingen in respectievelijk NRC Handelsblad van 15 september 2011 en Vrij Nederland van 18 oktober 2008 gingen over het gedrag van Marokkaanse jongeren die overlast veroorzaakten. Drie burgers uit de provincie Utrecht hebben hier gehoor aan gegeven en zich gemeld. 140 mensen deden aangifte, maar het Openbaar Ministerie heeft de politici niet vervolgd. De uitlatingen gingen over gedrag van mensen en niet hun afkomst.

Rutte over Zwarte Piet

Tijdens de nucleaire top in Den Haag beantwoordde Rutte een vraag van een journalist

over Zwarte Piet. "Zwarte Piet is zwart en dat kan ik niet veranderen. Zo heet hij nu eenmaal", antwoordde Rutte in het Engels. "Het is een oude kindertraditie en daarin gaat het niet over een groene of bruine piet. Ik kan alleen zeggen dat mijn vrienden op de Nederlandse Antillen heel blij zijn als ze Sinterklaas vieren omdat ze hun gezicht niet hoeven te schminken. En als ik zelf Zwarte Piet moet spelen dan ben ik dagen bezig om de verf van mijn gezicht te krijgen." Er zijn twee meldingen binnen gekomen over deze uitspraak van premier Rutte. Mark Rutte heeft zich tegen minister-president van Curaçao Ivar Asjes verontschuldigd. Asjes zou de excuses van Rutte hebben geaccepteerd. 'Ik heb daar niemand mee willen beledigen', zei Rutte na afloop van de ministerraad. Overigens zijn er in 2014 opvallend weinig meldingen over Zwarte Piet binnengekomen (2)¹². Wellicht dat de landelijke discussie over dit thema mensen weerhield om er melding van te doen.

Zorgpolis

Vier melders stelden dat verzekeraars met een 'super zorgpolis' discrimineren, omdat buitenlandse werknemers een voordeel hebben dat Nederlandse werknemers niet hebben. De indruk werd gewekt dat de 'super zorgpolis' alleen werd aangeboden aan buitenlandse werknemers (seizoenarbeiders en expats) en niet aan Nederlanders. Die informatie was onjuist. Zorgverzekeraars bieden dit product ook aan studenten, minima, uitkeringsgerechtigden en zeevaarders aan. Omdat ook Nederlanders voor de polis in aanmerking kunnen komen, is er geen sprake van discriminatie van Nederlanders ten opzichte van niet-Nederlanders.

Gaza

Naar aanleiding van het conflict in de Gazastrook ontvingen wij twee meldingen over de antisemitische leuzen die werden geroepen tijdens enkele demonstraties. Eén melding ontvingen wij van een moslima die bezwaar heeft tegen de manier waarop in de media en op websites over moslims wordt gesproken in berichtgeving over het Gaza-conflict. In dezelfde periode vernamen wij uit de media dat de opperrabbin in Amersfoort slachtoffer is geweest van vernieling. Onze hulp is aangeboden en in dank aanvaard, maar geen gebruik van gemaakt.

2.4 College voor de Rechten van de Mens

Het College voor de Rechten van de Mens (College) ontvangt verzoeken om een oordeel over situaties waarbij mensen discriminatie hebben ervaren. Niet alle verzoeken leiden tot een oordeel. Eerst bekijkt het College of het verzoek betrekking heeft op de discriminatieterrainen en discriminatiegronden die in de gelijkebehandelingswetgeving zijn opgenomen. Als het College het verzoek mag behandelen, start zij een onderzoek. Vervolgens komt de zaak op zitting en ontvangt de indiener het oordeel. In de

¹² Wel zijn er nog enkele meldingen ontvangen naar aanleiding van de discussie.

Trendrapportage 2011-2014, die in het voorjaar van 2015 verschijnt, worden de cijfers van het College meegenomen; deze zijn nu nog niet bekend.

In 2014 heeft Art.1 MN drie zittingen gehad bij het College waarover een oordeel is uitgesproken. In twee zaken werd het College de vraag gesteld of er onderscheid is gemaakt op basis van seksuele gerichtheid m.b.t. het huren van een zaal. Het ging om dezelfde situatie, maar er waren twee tegenpartijen. Eén tegen de eigenaar van de zaal: het kerkbestuur en één tegen de tussenpersoon die de verhuur van de zaal regelde. In de twee zaken m.b.t. het huren van een zaal oordeelde het College dat er verboden onderscheid was gemaakt op basis van seksuele gerichtheid¹³. Er werd in het nadeel geoordeeld van het kerkbestuur als zijnde de eigenaar van de zaal, als ook van de tussenpersoon die de zaalverhuur regelde.

In de derde zaak werd het College gevraagd of er onderscheid werd gemaakt op basis van ras bij de dienstverlening van een bank en/of de discriminatieklacht daarover bij de bank onzorgvuldig was behandeld. Het College oordeelde dat niet bewezen kon worden dat er onderscheid is gemaakt op basis van ras in de dienstverlening, maar dat de bank de discriminatieklacht wel onzorgvuldig had behandeld¹⁴.

Naast de bovenstaande zaken zijn er in 2014 vier verzoeken naar het College gestuurd waarin Art.1 MN het College vraagt te oordelen of verboden onderscheid is gemaakt. Drie verzoeken worden door het College in 2015 inhoudelijk behandeld. Dit betreft drie verschillende zaken waarin het College wordt gevraagd of er onderscheid wordt gemaakt op basis van ras in de selectieprocedure voor een baan.

Casus

Het kerkbestuur van de Evangelische Gemeente Utrecht (EGU) wil haar kerkruijnte niet verhuren aan de werkgroep Jong&Out van COC Midden-Nederland omdat er geen plaats is voor activiteiten waar seks en relatiekeuze aan de orde zijn. COC-MN legt de zaak voor aan het College voor de Rechten van de Mens waarbij Art.1 MN het verzoekschrift opstelt.

Het College oordeelt dat de EGU bij de afwijzing een relatie legt met de homoseksuele gerichtheid van de leden van de COC-werkgroep. De EGU stelt vervolgens dat de activiteiten van de werkgroep in strijd zijn met de uitgangspunten van de EGU. Echter, COC-MN heeft bij de aanvraag niet vermeld welke activiteiten de werkgroep gaat organiseren, omdat dit dan nog niet bekend is. Het College oordeelt dat niet bewezen is dat de afwijzing niet de leden van de werkgroep betreft, waarmee onderscheid wordt gemaakt op grond van seksuele gerichtheid bij de verhuur van een ruimte.

¹³ Oordelen 2014-109 en 2014-110, te vinden op www.mensenrechten.nl onder publicatie/oordelen

¹⁴ Oordeel 2014-103

2.5 RDO

Art.1 MN is één van de drie deelnemers aan het Regionaal Discriminatie Overleg (RDO), naast de politie en het Openbaar Ministerie. Aan de hand van het zaaksoverzicht worden casussen met een mogelijke strafrechtelijke component besproken. De politie verzorgt een jaaroverzicht. Bij het maken van deze rapportage is dit overzicht nog niet ontvangen, onderstaande cijfers zijn daarom gebaseerd op de zaaksoverzichten.

Dit jaar zijn er 63 casussen besproken in het RDO. Dit aantal ligt beduidend hoger dan in 2013, toen er 25 casussen op het zaaksoverzicht stonden. Vanaf 2014 is de politie aan de hand van een lijst met zoektermen, opgesteld door het Landelijk Expertise Centrum Discriminatie (LECD), de Basisvoorziening Handhaving (BVH) gaan screenen. De lijst zoektermen bestaat uit woorden als 'nazi', 'nikker', en 'rot op naar je eigen land'. De resultaten werden vervolgens beoordeeld op een mogelijk discriminatoir aspect. Er zijn meer gronden dan zaken, omdat sommige zaken over meerdere gronden gaan.

Het grootste deel van de klachten betrof vernieling of bekladding met hakenkruizen of andere nazistische tekenen. Verder ging het meestal om schelden of conflicten in de buurt. De meest geregistreerde grond was ras (24) met daarna iets minder zaken voor seksuele gerichtheid en antisemitisme (21 en 20). Het grote aantal zaken van antisemitisme is te verklaren door een hoge hoeveelheid bekladdingen en vernielingen met hakenkruizen.

2.6 Panel Deurbeleid Utrecht

Bij het Panel Deurbeleid Utrecht zijn in 2014 vijftien meldingen binnen gekomen. Bij het panel zijn 21 horecagelegenheden aangesloten. Er is geen gelegenheid waar verhoudingsgewijs veel meldingen over binnen zijn gekomen. Drie klachten gingen over gelegenheden die niet zijn aangesloten. De meeste melders komen naar het Panel Deurbeleid vanwege een weigering om onduidelijke reden (9). Twee maal is er geweigerd omdat het een studentenavond zou zijn. In tien gevallen is er bemiddeld door een lid van het panel of door Art.1 MN.

2.7 Onderzoek Bodytalk

Bezoekers van Bodytalk, een homokroeg in Utrecht, hebben vaak last van mensen die voor de deur lopen of met de auto langsrijden en bezoekers uitschelden. Eerdere plannen voor beveiligingscamera's zijn niet doorggegaan. Na overleg met de kroegeigenaar is besloten om in het najaar van 2014 drie avonden voor de deur van Bodytalk te observeren en noteren wat er plaatsvindt op een uitgaansavond. Twee incidenten zijn door de medewerkers van Art.1 MN waargenomen en in de klachtcijfers geregistreerd. Daarnaast werden bezoekers geïnterviewd over hun ervaringen met discriminatie en hun bereidheid om dit bij instanties als Art.1 MN te melden. Deze incidenten zijn in deze rapportage apart opgenomen. Het definitieve onderzoeksrapport is eind februari 2015 gereed. Uit de voorlopige cijfers blijkt dat naast seksuele gerichtheid ook discriminatie op grond van ras en geslacht voorkwam. Nu al weten we dat schelden, bespugen en fysieke agressie naar de LHBT-groep tijdens het uitgaan veelvuldig voorkomt in Utrecht en in vrij ernstige mate: Art.1 MN hoorde onder andere verhalen over opzettelijke auto-aanrijdingen. De bevindingen uit het onderzoek zullen we gebruiken om te adviseren over maatregelen die uitgevoerd kunnen worden waardoor de veiligheid voor LHBT'ers bij het uitgaan toe zal nemen. We betrekken hierbij het Panel Deurbeleid, het RDO en de gemeente Utrecht.

Kennistest

Mariska werkt in de welzijnssector en heeft een jaarcontract. Ze functioneert goed, blijkt uit haar beoordelingsgesprek. Onlangs is zij zwanger geraakt en heeft dit verteld op het werk. Vrij kort hierna krijgt ze te horen dat haar contract niet wordt verlengd. Tijdens haar zwangerschapsverlof ziet ze een vacature online staan voor haar functie.

Is er sprake van discriminatie?

A. Nee, het is de keuze van Mariska om zwanger te worden, ze had kunnen verwachten dat een verlenging van het contract er dan niet inzit.

B. Nee, het contract verloopt van rechtswege. De werkgever is vrij om het contract niet te verlengen en op zoek te gaan naar iemand anders.

C. Ja, het besluit om een aanstelling voor bepaalde tijd niet te verlengen, is hetzelfde als het (niet) aangaan van een nieuwe arbeidsverhouding. Daarbij mag er geen onderscheid worden gemaakt op geslacht.

Antwoord: C

3. Trends en ontwikkelingen

Bij de beschrijving van landelijke en regionale trends en ontwikkelingen zien we dat de aandacht voor discriminatie en discriminatiebestrijding is toegenomen. Dit heeft te maken met een toenemend gevoel van onveiligheid bij een aantal groepen. Discriminatie staat niet los van de maatschappelijke context. Zo zien we dat de strijd tussen Israël en Palestina één van de oorzaken is voor de toename van antisemitisme en moslimhaat. Ook de angst voor IS, toenemend jihadisme en radicalisering onder sommige groepen islamitische jongeren draagt bij aan angst voor de islam. Dit werd in 2014 nog versterkt door de uitspraken van Geert Wilders rondom de gemeenteraadsverkiezingen in maart.

De maatschappelijke discussie over racisme was eind 2013 pregnant en ging in 2014 onverminderd door. Dagelijkse incidenten en traditionele gebruiken werden in verband gebracht met racisme. Het ging om Zwarte Piet, etnisch profileren door de politie en over racistische reacties op internet, bijvoorbeeld bij een foto van voetballer Leroy Fer met andere donkere voetballers.

Het besef over alledaagse vormen van racisme lijkt hierdoor toe te nemen. Het laatste woord is ook nog niet gezegd over de vraag of Nederland en Zwarte Piet racistisch zijn of niet. Opvallend is wel dat er een nieuwe generatie van opiniemakers is opgestaan. Hierdoor neemt de diversiteit aan meningen en perspectieven in het debat toe. Het leidt soms tot heftige confrontaties, maar ook tot een eerlijker vertegenwoordiging van standpunten en ervaringen. In de mainstream media en de politiek nam de aandacht voor racisme dan ook sterk toe.

In dit hoofdstuk beschrijven we de maatschappelijke ontwikkelingen met betrekking tot discriminatie in Nederland en maken daarbij gebruik van diverse onderzoeksrapporten die in 2013 en 2014 werden uitgebracht.

3.1 Landelijke ontwikkelingen

Discriminatie-ervaringen in Nederland

Discriminatie is in Nederland nog steeds een groot probleem. Uit het rapport 'Ervaren discriminatie in Nederland' dat het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) in januari 2014 publiceerde, blijkt dat in 2013 een kwart van de inwoners van Nederland discriminatie ervaren heeft. Het gaat daarbij vooral om discriminatie op grond van leeftijd, etnische herkomst, sekse en huidskleur.

Het SCP constateert dat ruim vier miljoen burgers discriminatie ervaren heeft en dat discriminatie een breed ervaren fenomeen is. Het aantal mensen met een discriminatie-

ervaring ligt nu hoger dan in eerdere onderzoeken zoals de Rotterdamse Omnibus-enquête en de Utrecht Monitor, waarin ook naar discriminatie wordt gevraagd. Tegelijkertijd laat het SCP-onderzoek zien dat verschillende groepen uiteenlopende vormen van discriminatie ervaren. Zo ervaren 45-plussers vooral discriminatie op grond van leeftijd bij het zoeken naar werk. Lesbische vrouwen en homoseksuelen ervaren discriminatie vooral in hun vrije tijd, bijvoorbeeld in de openbare ruimte of bij het uitgaan. Allochtone Nederlanders maken discriminerende voorvallen op alle terreinen mee. Zij hebben last van discriminatie bij het zoeken naar een baan of stage, in het onderwijs, bij contacten met de politie, op straat of in de woonomgeving. Mannen en vrouwen ervaren dezelfde mate aan discriminatie, maar wel op andere gronden. Zo voelen vrouwen zich vaker gediscrimineerd op grond van hun geslacht dan mannen, maar ervaren mannen meer discriminatie op grond van hun etnische herkomst. Ook mensen met een beperking ervaren discriminatie, vooral op de arbeidsmarkt en in de openbare ruimte.

De discriminatie-ervaringen hebben gevolgen voor hoe mensen zich gedragen en hoe zij zich voelen. Zo mijden mensen die zich gediscrimineerd voelen, bepaalde wijken of personen. Mensen die discriminatie op het werk ervaren gaan met minder plezier naar hun werk en willen zich extra bewijzen. Sommige mensen stoppen met werken, zoeken een andere baan of nemen genoegen met een lager salaris of een baan onder hun niveau. Studenten die discriminatie meemaken melden motivatieverlies en beleven minder plezier aan hun studie. Al deze aspecten geven aan hoe ingrijpend discriminatie-ervaringen kunnen zijn in het leven van mensen en welke gevolgen ze kunnen hebben voor de samenleving als geheel.

Deze resultaten zijn ernstig maar herkenbaar voor Art.1 MN. Mensen met een grote diversiteit aan achtergronden lopen bij ons binnen om ervaringen te melden en vragen steun en advies. De meeste klachten hebben betrekking op de grond ras (in dit onderzoek als etniciteit en huidskleur aangeduid). De arbeidsmarkt is ook bij ons het meest voorkomende terrein van melding. Recent zien we dat er ook veel discriminatie op sociale media wordt ervaren, zoals op Facebook en Twitter. Mogelijke gevolgen van discriminatie bij melders zijn: neerslachtigheid, woede, maar ook de wil om er iets aan te doen en zich niet bij de ongelijke behandeling neer te leggen. Onze klachtbehandelaars helpen mensen om hun negatieve ervaringen om te zetten in positieve actie. Omdat we beseffen dat discriminatie niet beperkt blijft tot bepaalde groepen burgers, zijn onze preventie- en PR activiteiten aanzienlijk uitgebreid.

Waar we erg blij mee zijn, is dat we steeds meer gevraagd worden om overheden, instellingen en burgers preventief te adviseren over de aanpak van mogelijk escalerende situaties. Omdat we dit een belangrijke ontwikkeling vinden, sturen we u wederom een overzicht van deze dienstverlening. Voorkomen is nu eenmaal beter dan genezen!

Etnisch profileren

Amnesty International bracht in oktober 2013 een rapport uit over etnische profilering door de politie. In dit rapport stelt Amnesty International dat de politie etnische minderheden onevenredig vaak staande houdt. De Nationale Politie heeft zich kritisch geuit op dit rapport en stelt dat het een ongegrond en onjuist beeld schetst.

Art.1 MN kan zich voorstellen dat de Nationale Politie vindt dat het rapport geen recht doet aan het werk van politiemensen. Politieagenten worden goed opgeleid en leren om neutraal te beoordelen. In diverse situaties zijn er gegronde redenen om iemand vanwege zijn of haar huidskleur of afkomst aan te houden: indien dit één van de kenmerken is van het profiel van de verdachte. De meeste politieagenten maken zich niet bewust schuldig aan etnische profilering. Bovendien is er binnen de politieopleidingen al aandacht voor diversiteit en discriminatie.

Toch vindt Art.1 MN wel dat we het probleem moeten onderkennen. Wij nemen klachten over discriminatie bij de politie heel serieus. Net als Amnesty International pleiten wij voor meer onderzoek over het bestaan van etnisch profileren. In hetzelfde kader moedigen wij mensen die zich ongelijk behandeld voelen door de politie aan om dit bij ons te melden. Zo krijgen we een beter beeld van de mate waarin etnisch profileren voorkomt. Korpschef Gerard Bouman zegt hierover: “Iedereen die meent slachtoffer te zijn van etnisch profileren roep ik op om zich te melden bij ons. Als politiemensen in de praktijk dit soort fouten blijken te maken, dan nemen we maatregelen en leren we ervan”. Ook moedigt Art.1 MN aan om te onderzoeken of het gevaar van onbewuste vooroordelen op effectievere wijze kan worden opgenomen in politieopleidingen en -beleid.

Daarnaast sluit Art.1 MN zich aan bij het advies van Amnesty International om agenten verplicht te stellen om aan degene die zij staande houden uit te leggen wat daarvoor de reden is. Hierdoor zullen agenten bewust stilstaan bij hun redenen om iemand staande te houden, waardoor de kans afneemt dat zij zich op onbewuste vooroordelen en stereotypen baseren. Bovendien voelt het voor mensen die worden aangehouden prettiger en eerlijker als hen wordt uitgelegd waarom dit gebeurt. De problematieken rond etnisch profileren worden regelmatig geagendeerd tijdens het RDO. Wij merken dat de politie Midden Nederland het vraagstuk serieus neemt en hier tijdens de interne opleidingen aandacht aan besteedt.

Discriminatie op de arbeidsmarkt

Op 15 mei 2014 werd het SER-rapport ‘Discriminatie werkt niet!’ gepresenteerd. Daar recht op arbeid één van de mensenrechten is, zoals verwoord in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, spelen wij actief in op de door de SER gesignaleerde problematiek die onderschreven wordt in het ‘Actieplan arbeidsmarktdiscriminatie en kabinetsreactie SER-advies ‘Discriminatie werkt niet!’.

We zijn het eens met de SER dat er in Nederland voldoende wet- en regelgeving lijkt te zijn rondom het bestrijden van discriminatie op de werkvloer. Wij onderschrijven de mening van de SER dat de mechanismen van stereotypering en vooroordelen zorgen dat een grote groep mensen minder kansen krijgen op de arbeidsmarkt. Dit komen wij in onze dagelijkse praktijk veel tegen. Deze mechanismen zijn niet alleen zichtbaar aan de voorkant bij werving en selectie van nieuwe medewerkers, maar ook bij discriminatie op de werkvloer zelf; onderlinge verhoudingen, promotie en uitstroom.

Wij ervaren bij hoor-wederhoor procedures in arbeidszaken dat het voor slachtoffers van discriminatie moeilijk kan zijn om een discriminatie-ervaring bespreekbaar te maken op de werkvloer. Een grote rol voor of bekendheid van een vertrouwenspersoon en de kennis van discriminatie bij leidinggevendenden kan bijdragen aan het (h)erkennen van discriminatiegevoelens bij mensen die zijn gediscrimineerd. Dit aspect wordt ook door de Raad naar voren gebracht. Een generieke aanpak om discriminatie op de werkvloer tegen te gaan ondersteunen wij dan ook van harte.

Vanuit de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) hebben de ADV's de taak om een filter te zijn voor zaken richting het College alsmede het straf- en/of civielrecht. Door de registratie en ondersteuningstaak die ons door de Wga is toegewezen kunnen de ADV's de maatschappelijke tendensen goed signaleren en deze signalen daar waar nodig neerleggen en een gesprekspartner zijn voor diverse partners.

In het advies wordt door de Raad het College voor de Rechten van de Mens enkele malen genoemd als een partij om trainingen rondom vooroordelen, stereotypering en wet- en regelgeving te verzorgen. Door onze ervaring en deskundigheid op het gebied van ongelijke behandeling, discriminatie en vooroordelen zijn de antidiscriminatiebureaus toegerust om trainingen rondom deze thema's te geven. Daarnaast zijn er ook andere partijen die zich hiermee bezig houden. Graag zien wij in een beleidsadvies dan ook terug dat het uitrollen van trainingen breder wordt getrokken dan alleen bij het College.

De SER spreekt daarnaast over de meerwaarde van diversiteitsbeleid bij werkgevers. Een ontwikkeling die wij willen stimuleren. In Europees verband bestaat er een diversiteitscharter waaraan diverse landen zich hebben gecommitteerd. In Nederland is het Landelijk Overleg Minderheden (LOM) in een vergevorderd stadium om deze charter gecertificeerd te krijgen. De ADV's aangesloten bij de SAN (Samenwerkende ADV's Nederland) en de LBA (Landelijke Branche-organisatie Antidiscriminatievoorzieningen) ondersteunen deze charter en boren vanaf 2015 daar waar mogelijk hun netwerk aan om organisaties zich te laten verbinden aan deze charter.

ECRI Rapport

Namens de Raad van Europa is in 2013 een rapport verschenen over racisme en intolerantie in Nederland. Het rapport is, net als voorgaande rapporten, erg kritisch over de

situatie in Nederland. Zo stelt het dat discriminatie bij uitzendbureaus en bij horecagelegenheden te veel voorkomt. Ook staat het rapport afkeurend tegenover de politici en media die Oost-Europeanen, de islam en moslims afschilderen als een bedreiging voor de Nederlandse maatschappij.

Het rapport is uitgebracht door de Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie (ECRI), welke is ingesteld door de Raad van Europa. Het rapport bestaat uit analyses gebaseerd op een grote hoeveelheid informatie uit uiteenlopende bronnen. De ECRI brengt iedere vijf jaar een rapport uit over alle lidstaten van de Raad van Europa. Voor elk land geven zij aan wat de verbeteringen, verslechtingen en adviespunten zijn in het kader van racisme en intolerantie. Ook in eerdere rapporten werd Nederland op de vingers getikt.

Volgens de ECRI moet Nederland actiever optreden tegen racisme en intolerantie. Zij geven hiertoe diverse adviezen. Nederland zou bijvoorbeeld een aantal wetswijzigingen moeten doorvoeren. Ook zouden de Nederlandse autoriteiten een nationale strategie en een nationaal beleid tegen racisme en rassendiscriminatie moeten ontwikkelen. Daarnaast stelt de ECRI dat politieke partijen zich sterker moeten uitspreken tegen taalgebruik waarin een groep mensen op grond van ras, godsdienst, nationaliteit, taal of etnische afkomst wordt benadeeld. Integratiebeleid moet integratie benaderen als een proces van twee kanten, en waar wenselijk moet positieve discriminatie van zorgelijke groepen worden hervat.

In 2014 heeft Art.1 MN actief de nieuwe raadsleden in de gemeenten Utrecht en Amersfoort benaderd met adviezen hoe zij aandacht kunnen besteden aan gelijke kansen in hun college programma's. Daarnaast is er ook in het algemeen per politieke partij een advies uitgebracht dat provincie breed kan worden geraadpleegd.

Art.1 MN over Zwarte Piet

Sinds 2013 wordt de discussie over het voortbestaan van Zwarte Piet in zijn huidige vorm feller gevoerd dan ooit. Art.1 MN luistert naar de bezwaren die vanuit voor- en tegenstanders klinken. Het is voor beide groepen erg belangrijk om gehoord te worden. De groep Nederlanders die van mening is dat de traditie van Sinterklaas behouden moet worden, begrijpt het bezwaar niet altijd en voelt zich bij tijden aangevallen en als racist bestempeld. De Nederlanders voor wie de figuur van Zwarte Piet kwetsend is, voelen zich door deze groep niet serieus genomen. Zij zijn boos over de racistische elementen van Zwarte Piet. Art.1 MN hoopt beide groepen dichter bij elkaar te brengen door de discussie op een andere manier te voeren.

De discussie

Als het gaat om Zwarte Piet lopen de gemoederen soms hoog op, wat zich uit in een verhardende discussie. Voor Art.1 MN is het belangrijk dat wanneer mensen aangeven dat

zij een verandering in de figuur van Zwarte Piet ondersteunen, er ruimte is om deze mening kenbaar te maken. Buiten beschouwing gelaten of de figuur van Zwarte Piet juridisch gezien racistisch is, blijft het een feit dat een grote groep Nederlanders zich erdoor gekwetst voelt. Door dit gevoel weg te wuiven, wordt er door de voorstanders geen ruimte gegeven voor een echte discussie. Volgens Art.1 MN zou de discussie moeten gaan over manieren waarop Zwarte Piet kan worden vormgegeven zonder dat dit de essentie van de traditie aantast én zonder dat de figuur kwetsend overkomt.

Zwarte Piet en racisme

De huidige figuur van Zwarte Piet heeft een zwarte huid, kroeshaar, ringoorbellen en rode dikke lippen. De rolverdeling tussen een blanke baas en zijn zwarte knechten roept associaties op met het slavernijverleden. Daarnaast wordt Zwarte Piet bij tijden neergezet als dom. Deze negatieve stereotyperingen zorgen ervoor dat een groep Nederlanders zich gediscrimineerd voelt door de viering van Sinterklaas. Wanneer dit gevoel als onterecht wordt beoordeeld, is dat voor deze groep extra kwetsend. Het feit dat het gevoel aanwezig is in de samenleving, is voor Art.1 MN voldoende reden om te kijken hoe de traditie kan worden aangepast.

Verandering van tradities

Art.1 MN vindt het belangrijk dat Sinterklaas een feest is dat door iedereen gevierd kan worden. Voor velen die met de figuur van Zwarte Piet zijn opgegroeid, heeft hij niets te maken met racisme en maakt hij deel uit van het traditionele duo Sint en Piet. Het gehele feest wordt als een oer-Hollandse traditie ervaren. Tradities kunnen voor mensen een wezenlijk onderdeel van hun identiteit vormen. Tradities zijn echter door de eeuwen heen altijd onderhevig geweest aan verandering.

College voor de Rechten van de Mens

Het College voor de Rechten van de Mens zegt dat een verbod op Zwarte Piet niet de oplossing is van de discussie. Het College geeft aan dat het van belang is dat mensen met elkaar blijven praten zodat duidelijk wordt waar de pijnpunten liggen. “Zo ontstaan er mogelijkheden om Zwarte Piet te veranderen in een figuur die iedereen recht doet”. Daarvoor is wel een respectvolle nationale dialoog nodig.

Stadsdialogen

In Utrecht hebben we, samen met een aantal coalitiepartners twee goed bezochte stadsdialogen georganiseerd met zo'n 140 bezoekers. I.v.m. uitspraken van de rechtbank Amsterdam, de VN en het College voor de Rechten van de Mens die allen aangaven dat de huidige vormgeving van Zwarte Piet racistische elementen in zich draagt die kwetsend zijn voor zwarte mensen, hebben wij ons opnieuw bezonnen op onze visie t.a.v. Zwarte Piet.

Toolkit

In ons streven om een positieve bijdrage te leveren aan de discussie hebben we in oktober een webtool gelanceerd. Professionals uit het onderwijs en de kinderopvang, maar ook organisatoren van sinterklaasintochten, vinden daarin tips en ideeën om het sinterklaasfeest te vieren met respect voor de multiculturele samenleving.

Wetsvoorstel transgenders door de Eerste Kamer

Eind december heeft de Eerste Kamer ingestemd met een wetsvoorstel om transgenders makkelijker de aanduiding van hun geslacht op de geboorteakte te laten wijzigen. Men moest eerder een geslachtsveranderende operatie ondergaan en ook diende men te worden gesteriliseerd. Daarnaast moest de rechter de verandering in geslachtsaanduiding goedkeuren.

Vanaf 1 juli 2014 is het voldoende als een deskundige vaststelt dat de overtuiging van een persoon om tot het andere geslacht te behoren van blijvende aard is. De rechter komt dan niet meer in beeld, omdat de ambtenaar van de burgerlijke stand, met de verklaring van de deskundige, het geslacht in de akte van de geboorte kan aanpassen.

Het doel van het wetsvoorstel is om de emancipatie van transgenders te verbeteren. Als de geslachtsaanduiding in geboorteakte is gewijzigd, betekent dit dat een hoop vervelende confrontaties met instanties worden voorkomen. Op het paspoort en bijvoorbeeld diploma's, wordt automatisch het gewenste geslacht vermeld.

Wilders-uitspraken

Op de vooravond van de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2014 werd door Geert Wilders van de PVV aan zijn publiek gevraagd of zij meer of minder Marokkanen wilden. Dit leidde tot grote commotie in de samenleving, zeker toen hij daarna weigerde excuses voor de uitspraken aan te bieden. Bij Art.1 MN kwamen hierdoor meldingen van discriminatie binnen, burgers uit de provincie Utrecht deden aangifte bij de politie. In totaal werden landelijk meer dan 15.000 meldingen gedaan bij de politie en ongeveer 5000 keer aangifte; zo maakte het Openbaar Ministerie half april bekend. Art.1 MN heeft de coördinatie van persberichten op zich genomen en melders geïnformeerd over de wijze van afhandeling. Pas in december heeft het OM besloten om de heer Wilders te vervolgen. Het proces vindt wellicht in 2015 plaats.

Leeftijdscriminatie

Uit het rapport 'Ervaren discriminatie in Nederland' (SCP 2014) komt naar voren dat een op de drie 45-plussers zich gediscrimineerd voelt bij het zoeken naar werk. Ook de groep jongeren van achttien tot 27 jaar heeft veel te maken met uitsluiting op basis van leeftijd. Werkgevers verwachten niet alleen een goede vooropleiding bij jongeren, maar vaak ook

minimaal drie jaar werkervaring. Dit maakt het voor starters erg moeilijk om hun eerste baan te vinden.

Moslimhaat

Wij merken dat de discriminatie van moslims toeneemt. Veelal ingegeven door angst voor radicale moslims wordt de Turkse- en Marokkaanse Nederlander steeds vaker op straat uitgescholden of bespuugd. Woningen worden beklad en moskeeën melden geweld en vandalisme. Uitsluiting van werk op basis van religie/afkomst treft met name moslima's die een hoofddoek dragen en jonge Marokkaans-Nederlandse mannen.

Enkele cijfers (Republiek Allochtonië, E. Butter 2014):

- De afgelopen tien jaar is er minimaal 132 keer sprake geweest van geweld tegen moskeeën.
- Twee op de drie moslims rapporteert tenminste één discriminatie-ervaring in het afgelopen jaar.
- Volgens een peiling van Maurice de Hond is een meerderheid van de Nederlandse bevolking (55%) voor een immigratiestop uit islamitische landen en wil 63% van de Nederlanders geen nieuwe moskeeën.
- Op het internet wemelt het van allerlei vormen van moslimhaat, die met zogenaamde 'islamkritiek' weinig meer te maken hebben.

In het najaar van 2014 hebben we samen met een aantal partners uit de regio, zoals het Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders, het Inspraakorgaan Turken en het Contactorgaan Moslims en Overheid, een expertmeeting gehouden om moslimhaat tegen te gaan. De ideeën en activiteiten worden in 2015 uitgevoerd. Ook werd in 2014 moslimdiscriminatie voor het eerst als aparte categorie geregistreerd, zodat we regionaal en landelijk beter zicht krijgen op de omvang van het probleem.

Antisemitisme

Zowel het CIDI, de Anne Frank Stichting en de gezamenlijke antidiscriminatiebureaus melden een toename van jodenhaat sedert 2000 (E. Butter, Republiek Allochtonië 2014). Het Meldpunt Discriminatie Internet (MDI) rapporteert sinds 2009 een toename van jodenhaat op Marokkaanse en islamitische sites. Het antisemitisme beperkt veel joodse Nederlanders in hun vrijheid en in de mogelijkheid zichzelf te zijn.

De aanslag op het Joods Museum in Brussel, de noodzakelijke beveiliging van joodse instellingen en scholen en de vele antisemitische reacties op het conflict in Gaza afgelopen zomer, maken dat de joodse Nederlanders terecht om extra maatregelen vragen.

Wij registreren antisemitische meldingen apart, zodat we het probleem in onze regio in kaart kunnen brengen. Bij ons komen nauwelijks meldingen binnen, maar er is wel sprake van een toename naar 10 registraties en vier eigen bevindingen in 2014. Ook kwamen er bij het RDO twintig casussen over antisemitisme naar voren in 2014. We hebben het gevoel dat deze groep zich liever wendt tot het CIDI dan tot het antidiscriminatiebureau. Antisemitisch schelden komt vooral voor in de regio's Rotterdam en Den Haag (vaak gericht tegen Ajax). Het MDI constateert vooral een toename op internet. In de zomer kwamen in veertien dagen 122 meldingen binnen over 412 uitingen van antisemitisme, allen gerelateerd aan het Israël-Gaza conflict.

In 2015 trachten we in overleg te treden met rabbijnen in de provincie om tot een gezamenlijke aanpak van antisemitisme te komen.

Lesbische-, homoseksuele-, biseksuele- en transgenderdiscriminatie

In 2014 verschenen een aantal interessante onderzoeken over deze doelgroep:

- “Jongeren en seksuele oriëntatie; ervaringen van en opvattingen over lesbische, homoseksuele en heteroseksuele jongeren” (L. Kuijpers, SCP 2014).
- “De acceptatie van homoseksualiteit door etnische en religieuze groepen in Nederland” (W. Huijnk, SCP 2014).
- “Gestreden als Don Quichot tegen windmolens”. Onderzoek naar geweld tegen burgers vanwege hun seksuele gerichtheid of genderidentiteit in hun directe omgeving” (R. Witte en H. Moors, Lokaal Centraal 2014).

Een selectie van de bevindingen zullen wij hieronder toelichten.

LHBT-jongeren

Onderstaande tekst komt uit het SCP-rapport ‘Jongeren en seksuele oriëntatie; ervaringen van en opvattingen over lesbische, homoseksuele en heteroseksuele jongeren’ (L. Kuijpers, SCP 2014).

“Nederlandse jongeren staan tegenover sommige LHB-zaken positief, maar tegenover andere wat negatiever. Met de meerderheid van de scholieren valt wel te praten over vriendschappen met LHB-jongeren. Twee derde van de bo-leerlingen (67%) en driekwart van de vo-leerlingen (76%) geeft aan dat LHB-jongeren hun vrienden mogen zijn. Daarentegen moeten twee zoenende jongens of meisjes niet altijd op coullance rekenen bij scholieren: 36% van de bo- en 34% van de vo-leerlingen vindt twee zoenende jongens vies en dit geldt voor 33% en 19% als het om twee meisjes gaat. Ook geven veel scholieren aan dat als je op hun school homo bent, je dat beter niet aan iedereen kunt vertellen (23% denkt dat je dit niet kunt vertellen, 39% denkt dat je dat alleen aan vrienden kunt vertellen). Vier op de tien

LHB-jongvolwassenen kreeg echter in het afgelopen jaar te maken met negatieve reacties en een kwart paste regelmatig of vaak het gedrag aan om niet zichtbaar te zijn. Zij raken bijvoorbeeld hun partner niet aan als anderen het kunnen zien of vermijden bepaalde plekken. En hoewel de overgrote meerderheid geen moeite heeft met hun gevoelens voor seksegenoten, is er ook een groep LHB-jongvolwassenen die ambivalent of negatief ten opzichte van de eigen seksuele oriëntatie staat. Zij schamen zich bijvoorbeeld voor hun gevoelens of voelen zich ongelukkig als ze eraan denken dat ze LHB zijn.”

Bovenstaande conclusies zien we ook terug in onze eigen Pink Panel enquête die we jaarlijks digitaal voorleggen aan LHBT'ers. De acceptatie neemt over het algemeen toe, maar het gevoel van onveiligheid stijgt ook, met als gevolg dat men zich in de buitenwereld onzichtbaar moet maken (lees: heteroseksueel gedragen). Wij blijven daarom actief participeren bij een breed scala van activiteiten gericht op de emancipatie van de LHBT-gemeenschap. Het bespreekbaar maken van vooroordelen over homoseksualiteit onder jongeren pakken we op middels de lessen die we op scholen verzorgen.

Homoseksualiteit en religie

Onderstaande tekst komt uit het SCP-rapport “De acceptatie van homoseksualiteit door etnische en religieuze groepen in Nederland” (W. Huijnk, SCP 2014).

“Ruim een halve eeuw geleden was de diversiteit in opvattingen over homoseksualiteit zeer beperkt: homoseksualiteit werd door vrijwel alle Nederlanders sterk afgewezen (Bos 2010). Tegenwoordig lijkt acceptatie de norm. Over het algemeen is het ook bij de meeste gelovigen in Nederland redelijk gesteld met de algemene aanvaarding van homoseksualiteit. Veruit de meeste gelovigen zijn aangesloten bij de rooms-katholieke kerk of de PKN; de leden van deze gezindten denken verhoudingsgewijs positief over homoseksualiteit.

De houding ten aanzien van homoseksualiteit kent echter meerdere gezichten. Wanneer de homoseksualiteit concreter, explicieter of dichterbij komt, neemt de acceptatie af. Voor veel religieuze groepen zijn gelijke rechten op het gebied van adoptie een brug te ver, zijn de reacties op homoseksualiteit in de openbaarheid negatief en blijft de acceptatie van homoseksualiteit binnen het eigen gezin een heikel punt. Veel gelovigen, maar ook niet-gelovigen, keuren de daad nadrukkelijker af dan de aard.

Ook de mate van religiositeit, met name religieuze opvattingen, is van grote invloed op de homoacceptatie. Rekening houden met verschillen in religiositeit verkleint de verschillen tussen religieuze groepen, maar verklaart ze over het algemeen niet helemaal. Een vrome rooms-katholiek denkt positiever over homoseksualiteit dan een vrome moslim of vrome gelovige uit de evangelische stroming. Ook etnische herkomst hangt sterk samen met de acceptatie of afwijzing van homoseksualiteit. Voor een belangrijk deel verloopt deze relatie via religie en het opleidingsniveau

van het herkomstmilieu. Wat betreft de grote migrantengroepen is er een duidelijk onderscheid tussen enerzijds de Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders en anderzijds de Turkse en Marokkaanse Nederlanders. De opvattingen van de twee laatstgenoemde groepen zijn beduidend negatiever. Deels heeft dit te maken met de islamitische achtergrond van hen.”

Om de acceptatie van biculturele LHBT'ers in migrantengroepen te bevorderen, participeren we in het project 'Jezelf zijn in Utrecht'. Over de situatie van biculturele LHBT'ers in Utrecht is in 2014 een praktisch handboek verschenen bij Art.1 MN dat op aanvraag verkrijgbaar is.

Veiligheid in de woonomgeving

R. Witte en H. Moors publiceerden in 2014 hun rapport 'Gestreden als Don Quichot tegen windmolens. Onderzoek naar geweld tegen burgers vanwege hun seksuele gerichtheid of genderidentiteit in hun directe omgeving' (Lokaal Centraal, 2014). Zij beschrijven de stand van zaken m.b.t. veiligheid in de wijk voor LHBT'ers. Ook zij constateren dat die in de loop der jaren is toegenomen. Daar waar het toch fout gaat, kan middels een goed georganiseerde ketenaanpak het geweld een halt toegeroepen worden. Deze aanbevelingen vindt u in bijlage 3.

Zowel in Utrecht als in Amersfoort hebben wij goede ervaringen opgedaan met bovengenoemde ketenaanpak. Door goed met elkaar samen te werken konden slachtoffers van geweld snel geholpen worden. Wij bevelen deze aanpak aan alle gemeentes in de regio van harte aan!

Handicap en chronische ziekte

Mensen met een beperking of chronische ziekte lopen tegen (soms letterlijke) blokkades op in veel leefgebieden; in het openbaar vervoer, bij sport en ontspanning, maar zeker ook in het onderwijs en op de arbeidsmarkt.

De gemeente Utrecht heeft zich ook in 2014 weer ingespannen om het openbaar vervoer toegankelijker te maken voor reizigers met een handicap. De trams van RandstadRail en de sneltram Utrecht - Nieuwegein zijn toegankelijk voor mensen met een functiebeperking. De meest gebruikte bushaltes moeten vanaf 1 januari 2016 toegankelijk zijn en dienen dus komend jaar te worden aangepast.

M.b.t. de toegang tot openbare plaatsen voor gehandicapten heeft Art.1 MN deelgenomen aan de expertmeeting 'Evenementen met een beperking' van het Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam. Naar aanleiding hiervan hebben wij contacten gelegd met diverse organisaties in Utrecht. Met de betrokken partijen zijn een aantal actiepunten opgesteld, waar in 2015 verder aan wordt gewerkt.

Onderwijs

Het Centrum Hoger Onderwijs Informatie (CHOI) deed in 2014 onderzoek naar handicap en studie in het hoger onderwijs en op universiteiten. De belangrijkste bevindingen zijn:

“Dyslexie is nog steeds de meest voorkomende functiebeperking bij studenten, maar staat niet bovenaan het lijstje handicaps die studenten (zeer) ernstig belemmeren bij het studeren. Die plek wordt ingenomen door concentratieproblemen. Bij universitaire studenten scoren ook vermoeidheidsklachten en psychische problemen hoger.

De oordelen van voltijdstudenten met een handicap over wat hun universiteit of hogeschool voor hen doet, zijn sinds in 2014 wel iets verbeterd. Toch blijft er met name in het wo op basis van tweejaars gemiddelden nog sprake van een licht dalende trend.

De knelpunten betreffen andere aspecten dan de afgelopen jaren. Voorheen heerste er vooral onvrede over de begeleiding van studenten en het begrip en verstand van zaken bij de docenten. Positiever waren studenten over de feitelijk beschikbare hulpmiddelen en aanpassingen in het onderwijs. Dat is anno 2014 precies omgedraaid. De onvrede richt zich nu minder op de begeleiding en meer op de feitelijke mogelijkheden voor studenten met een functiebeperking. Een mogelijke verklaring hiervoor is het strenger wordende studieklimaat.

Per sector blijven er verschillen. Deze vertonen een vertrouwd patroon. In de sector landbouw zijn de studenten met een functiebeperking het meest tevreden over hun opvang, begeleiding en facilitering. Duidelijk het minst tevreden zijn ze bij wo rechten.”

3.2 Regionale ontwikkelingen

Woonoverlast Amersfoort

Op 25 juni 2013 heeft het College van Burgemeesters en Wethouders in Amersfoort ingestemd met de nieuwe aanpak Woonoverlast. Het is een brede werkgroep die zich over overlast situaties in de wijk buigt. De trekkersrol ligt bij de gemeente Amersfoort. Ook nemen er meerdere beleidsadviseurs van Zorg, Sociale Zaken en Veiligheid en Wijken deel aan het overleg. Daarnaast hebben ook de woningbouwcorporaties, de politie, de GGD MN en meerdere partijen voor (schuld)hulpverlening een rol.

Bij burenc conflicten waarbij discriminatie speelt is ook behoefte aan een gezamenlijke aanpak met vrijwel dezelfde ketenpartners. De werkgroep heeft Art.1 MN benaderd om te participeren. Art.1 MN heeft hierin een adviserende rol. Bijvoorbeeld hoe huurders op een constructieve manier gewezen kunnen worden op hun eigen discriminatoire gedrag. Maar

ook de professionals kunnen advies vragen. Art.1 MN is opgenomen in het protocol. Dit houdt in dat als één van de partijen merkt dat er discriminatie in het spel is bij een burenruzie, Art.1 MN wordt benaderd voor advies. Indien nodig, wordt Art.1 MN ook uitgenodigd voor het woonoverlast overleg. Art.1 MN merkt dat de goede afstemming tussen de verschillende partijen werkt. We worden vaker door woningbouwcorporaties benaderd voor advies en hebben in twee situaties geparticipeerd in het overleg. Door de korte lijntjes en goede afstemming zijn we sneller in het proces betrokken, waardoor verdere escalatie kan worden voorkomen.

In het voorjaar 2014 speelde in Amersfoort een zaak van een burger die vanwege zijn seksuele gerichtheid weggepest werd uit zijn wijk. Door de hierboven geschetste ketenaanpak kon adequaat gehandeld worden en werd het slachtoffer snel geholpen.

Digitale bibliotheek

Wij merken dat mensen ons steeds vaker vinden als ze informatie zoeken over discriminatie. Scholieren, studenten en professionals benaderen ons met vragen. Om in de behoefte aan informatie te voorzien, zijn we in januari 2013 begonnen met de opbouw van een digitale bibliotheek voor scholieren, studenten en professionals. In deze bibliotheek zijn per deelonderwerp samenvattingen van belangrijke recente onderzoeken en rapporten te vinden. Zo kun je inmiddels informatie vinden over etnische minderheden op de arbeidsmarkt, vrouwen op de arbeidsmarkt, de positie van transgenders, etnische profilering en islamofobie. De digitale bibliotheek is op de website beschikbaar en wordt steeds aangevuld met samenvattingen van nieuwe onderzoeken, rapporten en artikelen. Zo kunnen mensen eenvoudig de informatie zoeken die zij nodig hebben. Uiteraard blijven we iedereen die vragen aan ons heeft ook graag ter woord staan. De digitale bibliotheek vormt een aanvulling op onze informatieverstrekende functie.

Zorgen bezuinigingen

Art.1 MN maakt zich zorgen over de bezuinigingen op de welzijnssector. Steeds vaker komt het voor dat burgers zich melden met problematiek die eigenlijk niet bij Art.1 MN thuishoort. Het valt op dat er zich meer mensen met psychische problematiek aanmelden dan in voorgaande jaren. Daarnaast wordt er regelmatig hulp gevraagd in sociaal/juridische kwesties waarbij discriminatie geen rol speelt. De ontwikkeling naar de participatiesamenleving biedt kansen om mensen weer met elkaar te verbinden. Art.1 MN maakt zich zorgen om de burgers die zich niet aan een ander kunnen binden. Wij hopen dat de overheid deze mensen niet uit het oog gaat verliezen.

In het voorjaar hebben wij ons gebogen over onze wijze van klachtbehandeling. Onze dienstverlening aan melders met discriminatie ervaring op niet wettelijke gronden en melders met een problematiek die niet-discriminatie gerelateerde problematiek, werden andere de loep genomen. Wij trachten ook voor deze mensen met advies, bemiddeling en warme doorverwijzing beschikbaar te zijn.

Bijlage 1: Uitleg begrippen

Discriminatiegronden

Ras

Het begrip ras moet volgens de definitie in het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (IVUR) en vaste jurisprudentie van de Hoge Raad ruim worden uitgelegd en omvat ook: huidskleur, afkomst, nationale of etnische afstamming. Maar fysieke, etnische, geografische, culturele, historische kenmerken kunnen er ook toe leiden dat er sprake is van discriminatie op grond van ras. Een groep die zich in culturele zin al generaties onderscheidt, kan als ras in juridische zin aangemerkt worden, bijvoorbeeld woonwagenbewoners (CGB 2007-109). Dit betekent overigens niet dat het begrip eindelijk opgerekt kan worden. Zo valt 'Amsterdammer' niet onder ras (CGB 2006-18).

Antisemitisme

Antisemitisme werd in het verleden door antidiscriminatiebureaus als aparte discriminatiegrond geregistreerd. Volgens de wet (zowel strafrecht als civiel recht) is antisemitisme echter geen aparte discriminatiegrond. Antisemitisme is, kort gezegd, discriminatie van Joden op grond van hun ras en/of hun godsdienst. Momenteel wordt antisemitisme als discriminatie op grond van ras geregistreerd, tenzij de uiting of het handelen specifiek gericht is tegen Joden als groep mensen met het Jodendom als gemeenschappelijke godsdienst.

Nationaliteit

Klachten op grond van nationaliteit hebben vaak betrekking op het niet, of onder minder gunstige voorwaarden, aanbieden van goederen en diensten aan personen die niet beschikken over de Nederlandse nationaliteit en/of die in het bezit zijn van een tijdelijke verblijfsvergunning.

Voorbeeld: aanbieders van mobiele telefonie en financiële diensten staan in de acceptatievoorwaarden onderscheid op grond van nationaliteit toe, terwijl dit volgens de wetgeving verboden is.

Handicap of chronische ziekte

Klachten worden geregistreerd als discriminatie op grond van handicap of chronische ziekte wanneer het onderscheid gebaseerd is op de (veronderstelde) lichamelijke, verstandelijke of psychische handicap of chronische ziekte van het slachtoffer. De wet geeft geen definitie of opsomming van chronische ziekten. Dit wordt per geval getoetst door de rechter of het CRM. De Wet Gelijke Behandeling op grond van handicap of

chronische ziekte (WGB h/cz) verbiedt het maken van onderscheid bij arbeid, het vrije beroep en beroepsonderwijs. In 2009 is de wet uitgebreid met wonen en het primair en voortgezet onderwijs en in 2012 met het openbaar vervoer.

Leeftijd

De leeftijdswet heeft alleen betrekking op onderscheid bij de arbeid, het vrije beroep en het beroepsonderwijs. Direct onderscheid op leeftijd is verboden (bijvoorbeeld door in een vacature te vragen naar een verkoper tussen de 18 en 24 jaar). Ook indirect onderscheid kan verboden zijn (bijvoorbeeld door in een vacature te vragen naar studenten. Hierdoor worden ouderen ontmoedigd te reageren).

In de praktijk gaat een deel van de klachten over leeftijdsdiscriminatie over commerciële dienstverlening en collectieve voorzieningen. Bijvoorbeeld regels van de overheid waar leeftijdsgrenzen worden gehanteerd of uitsluiting van diensten op grond van leeftijd, zoals verzekeringen of financiële producten. Deze klachten vallen buiten de reikwijdte van de (huidige) wetgeving.

Seksuele gerichtheid

Discriminatie op grond van (veronderstelde) homo- of heteroseksuele gerichtheid van het slachtoffer. Bisexualiteit valt hier ook onder. Transgender valt onder de categorie geslacht, ondanks dat deze groep in beleid vaak samenvalt met de homo- en biseksuelen (LHBT). Bij klachten gaat het vaak om incidenten, veelal in openbare ruimte of de woonomgeving, gericht tegen personen met een homoseksuele gerichtheid. Bij deze incidenten is vaker sprake van geweld dan bij klachten over discriminatie op andere gronden.

Geslacht

Bij de discriminatiegrond geslacht gaat het veelal om vrouwen die ongelijk worden behandeld ten opzichte van mannen. Dit komt vooral voor bij arbeid. Bijvoorbeeld bij arbeidsvoorwaarden, salaris, promotie of doorstroom en benadeling op grond van zwangerschap. Het kan echter ook gaan om mannen die nadelig worden behandeld ten opzichte van vrouwen. Ook discriminatieklachten van transgenders vallen eveneens onder de discriminatiegrond geslacht.

Arbeidsduur

Verboden onderscheid op grond van arbeidsduur, heeft betrekking op het nadelig behandelen van personen met een parttime baan ten opzichte van personen met een fulltime baan.

Arbeidscontract

Onderscheid op grond vast of tijdelijk contract heeft veelal betrekking op het nadelig behandelen van personen met een tijdelijke arbeidsovereenkomst.

Burgerlijke staat

De grond burgerlijke staat heeft betrekking op onderscheid op grond van de in Nederland erkende vormen van samenlevingsverbanden. Onderscheid tussen mensen met en zonder kinderen kan ook leiden tot indirect onderscheid op grond van burgerlijke staat, omdat gehuwde mensen significant vaker kinderen hebben dan ongehuwde mensen.

Godsdienst

Het begrip godsdienst moet volgens de Grondwet en internationale verdragen ruim worden uitgelegd en omvat niet alleen het huldigen van een geloofsovertuiging, maar ook het zich ernaar gedragen. Dit laatste aspect wordt ook wel handelingsvrijheid genoemd. Hieruit vloeit voort, dat de AWGB (Algemene Wet gelijke Behandeling) ook bescherming biedt aan gedragingen die, mede gelet op hun karakter en op de betekenis van godsdienstige voorschriften en regels, rechtstreeks uitdrukking geven aan een godsdienstige overtuiging. Bijvoorbeeld het dragen van een hoofddoek of een keppeltje. De AWGB definieert het begrip godsdienst niet, maar het CRM toetst of sprake is van een godsdienst in gevallen waar het niet om een algemeen bekende en geaccepteerde godsdienst gaat.

Levensovertuiging

Onder levensovertuiging wordt een min of meer coherent stelsel van ideeën verstaan, waarbij sprake is van fundamentele opvattingen over het menselijk bestaan. Dit is niet hetzelfde als het huldigen van maatschappelijke opvattingen, waarbij het eerder om politieke overtuiging zal gaan. Bovendien is het noodzakelijk dat deze opvattingen niet slechts individueel worden gehuldigd, maar dat sprake is van gemeenschappelijke opvattingen. Bijvoorbeeld Rastafari of Boeddhisme.

Politieke gezindheid

Als het onderscheid gebaseerd is op de (veronderstelde) politieke gezindheid van het slachtoffer, worden de klachten geregistreerd in deze categorie. Het gaat hier om een politieke overtuiging, die kan worden afgeleid uit bijvoorbeeld uitingen of lidmaatschappen. De klachten hebben vaak betrekking op het weigeren van diensten op grond van politieke gezindheid.

Niet-wettelijke gronden

Onder de categorie niet-wettelijke gronden worden klachten geregistreerd die niet onder de reikwijdte van de gelijkebehandelingswetgeving vallen. Het gaat om de meest uiteenlopende (vermeende) discriminatiegronden. Bijvoorbeeld uiterlijk en uiterlijke

kenmerken (piercings, tatoeages of haardracht etc.) en lichaamsgewicht¹⁵, maar ook sociale positie, inkomen, woonplaats, kledingstijl en het hebben van een strafblad.

Maatschappelijk terrein

Arbeidsmarkt

Klachten over de arbeidsmarkt hebben betrekking op alle facetten, vanaf de aanbieding van een betrekking tot en met het beëindigen van de arbeidsverhouding, arbeidsbemiddeling, arbeidsvoorwaarden, scholing, bevordering en arbeidsomstandigheden. Klachten over stages en over vrijwilligerswerk worden ook onder het terrein arbeidsmarkt gerekend.

Buurt/wijk

Het grootste deel van klachten op het terrein van buurt en wijk betreffen conflicten tussen burens, waarbij discriminatie een rol speelt. Vaak is niet duidelijk of discriminatie de oorzaak of het gevolg is van het conflict tussen de burens. Het conflict omvat over het algemeen meer dan alleen de discriminatie.

Collectieve voorzieningen

Klachten over discriminatie bij collectieve voorzieningen betreffen vooral de overheid, de gezondheidszorg en uitkeringsinstanties. Klachten over eenzijdig overheidshandelen (handelen waarbij de overheid optreedt als overheid richting burgers) vallen buiten de reikwijdte van de gelijkebehandelingswetgeving.

Commerciële dienstverlening

Onder de categorie commerciële dienstverlening valt het aanbieden van goederen en diensten, zoals het kopen van een auto (goederen) of het afsluiten van een verzekering (diensten). Het grootste deel van de klachten gaat over uitsluiting van dienstverlening op grond van ras, godsdienst, leeftijd of seksuele gerichtheid. Voorbeelden: onheuse bejegening door winkelpersoneel en weigering tot het openen van een rekening bij een financiële instelling.

Horeca/amusement

Klachten over discriminatie in de horeca betreffen vrijwel uitsluitend cafés en discotheken en het gehanteerde deurbeleid. Vaak wordt discriminatie op grond van ras ervaren, samenvallend met discriminatie op grond van geslacht. Bijvoorbeeld de weigering van een allochtone man, die niet in het gezelschap is van een vrouw. In mindere mate wordt onderscheid op grond van seksuele gerichtheid ervaren, zowel bij de toegang als dat men

¹⁵Extreme of morbide obesitas kan worden aangemerkt als een handicap of chronische ziekte in de zin van de WGBH/CZ. Daarbij is niet van belang of de morbide obesitas het gevolg is van een chronische ziekte (CGB 2011-78).

wordt aangesproken op intiem gedrag. De overige registraties betreffen niet-wettelijke gronden, zoals de weigering van toegang vanwege kleding of uiterlijke kenmerken.

Huisvesting

Klachten over huisvesting betreffen vooral woonruimtebemiddeling en de toewijzing van woningen. Een kleiner deel betreft het handelen of juist niet-handelen door woningcorporaties.

Media en reclame

Deze klachten hebben betrekking op het medium in kwestie en niet op de uitingen die door het medium doorgegeven worden. Als de klacht zich richt op het programma, omdat dit bijvoorbeeld een politicus een podium verschaft, wordt de klacht geregistreerd als media. Als de klacht een televisieprogramma betreft waarin een politicus bepaalde uitspraken doet, wordt deze geregistreerd als publieke en politieke uitingen als de klacht zich richt op de uitingen van de politicus.

Klachten over reclame gaan bijvoorbeeld over uitingen die bijdragen aan het in stand houden van bepaalde vooroordelen, bijvoorbeeld door bepaalde groepen op stereotype wijze af te beelden.

Onderwijs

De klachten over discriminatie in het onderwijs zijn divers van aard. Ze kunnen betrekking hebben op de verhouding tussen leerlingen onderling of op bejegening van leerlingen door docenten, maar ook op het toelatingsbeleid van een onderwijsinstelling of op schooladviezen. Klachten van docenten, die door collega's of leerlingen gediscrimineerd worden, vallen onder het terrein arbeidsmarkt, omdat de docenten discriminatie ervaren op het werk. Klachten over discriminatie bij stages, vallen alleen onder het terrein onderwijs, als deze betrekking hebben op het handelen of nalaten van de school. In de andere gevallen worden deze gerekend tot de arbeidsmarkt.

Openbare ruimte

Klachten over de openbare ruimte zijn incidenten die niet gerelateerd zijn aan de locatie waar het incident zich voordoet, zoals scheldpartijen op straat of bekladdingen die niet op een specifiek doel zijn aangebracht. Bijvoorbeeld personen die op straat allerhande verwensingen naar hun hoofd geslingerd krijgen. Bij bekladdingen gaat het op discriminatoire leuzen en tekens die op objecten in de openbare ruimte zijn aangebracht, zoals elektriciteitshuisjes, viaducten, bankjes of lantaarnpalen.

Politie

Klachten over de politie betreffen vooral aanhoudingen. Bijvoorbeeld allochtonen die menen dat zij staande zijn gehouden op grond van hun afkomst. Daarnaast kunnen de

klachten betrekking hebben op aanvaringen tussen burgers en politiefunctionarissen in de openbare ruimte, waarbij de burgers de wijze waarop zij door de politie bejegend zijn, als discriminerend hebben ervaren. Als de politie weigert een aangifte van discriminatie op te nemen, wordt dit onder deze categorie geregistreerd.

Privésfeer

Klachten in de privésfeer vallen buiten het wettelijk kader als het gaat om discriminatie. Deze klachten hebben vaak betrekking op discriminatoire bejegening binnen relaties of familieverbanden, bijvoorbeeld omdat niet geaccepteerd wordt dat een familielid een gemengde relatie heeft of homoseksueel is.

Publieke en politieke opinie

Klachten over politieke en publieke opinie kunnen gaan over uitspraken van politici, maar ook over columns en andere uitingen van publieke en politieke aard. Veelal gaat het om melders die zich persoonlijk aangesproken en gekwetst voelen door generieke uitspraken van publieke persoonlijkheden.

Sport en recreatie

Bij klachten over discriminatie in de sport kan het bijvoorbeeld gaan over scheldpartijen op het sportveld of langs de lijn, maar ook over de toegankelijkheid van sportverenigingen voor bepaalde groepen. Hetzelfde geldt als dit zich voordoet bij een culturele vereniging.

Aard

Met aard wordt bedoeld: de uitingsvorm die de discriminatie aanneemt.

Omstreden behandeling

Bij omstreden behandeling gaat het over belemmering van de toegang tot, of uitsluiting van diensten en voorzieningen van instanties. Dit is ook van toepassing wanneer de discriminatoire houding of handeling van het personeel, uitsluiting tot gevolg heeft. Kort gezegd: omstreden toepassing van regels, die direct of indirect, onderscheid tot gevolg hebben. Denk bijvoorbeeld aan weigering bij discotheken, afwijzing bij sollicitaties en aanhouding door de politie. Maar ook uitsluiting van bepaalde diensten zoals verzekeringen, hypotheek of telefoonabonnementen.

Vijandige bejegening

Er is sprake van vijandige bejegening als er uitingen worden gedaan van opvattingen, gedragingen en daden, waarbij sprake is van discriminatoir onderscheid, dat kwetsend is of als zodanig wordt ervaren, angst of commotie teweeg kan brengen. Bejegening heeft zowel betrekking op mondelinge als schriftelijke uitingen. Concreet kan bejegening betrekking

hebben op scheldpartijen op de werkvloer en pesterijen op school. Ook bekladdingen met een discriminatoire strekking vallen hier onder.

Geweld en bedreiging

Bij geweld gaat het niet alleen om daadwerkelijk geweld, maar eveneens om pogingen tot geweld, waarbij discriminatie een rol speelt (als motief of als bijkomend feit). Onder bedreiging vallen zowel mondelinge als schriftelijke uitingen, gericht tegen personen of objecten, waarbij gerefereerd wordt aan discriminatiegronden.

Bijlage 2: Werkwijze klachtbehandeling

Melding

Onder een melding wordt verstaan, een incident dat bij Art.1 MN onder de aandacht wordt gebracht.

Klacht

Elke melding waarbij Art.1 MN door het slachtoffer of de getuige wordt gevraagd om nader onderzoek te verrichten en op basis daarvan, indien nodig en in overleg met de cliënt, actie te ondernemen, alsmede de meldingen waarbij Art.1 MN zelf aanleiding ziet tot nader onderzoek en/of actie.

Wijze van binnenkomst melding

Een melding kan telefonisch, per post, per email, via het invullen van een formulier op diverse websites of persoonlijk bij een gemeentelijk loket binnen komen. Sinds oktober 2012 is het ook mogelijk om melding te doen via de app Discriminatie op smartphone of tablet.

Werkgebied

Het werkgebied van Art.1 MN is de provincie Utrecht.

Klachtbehandeling

Klachtbehandeling houdt in dat op basis van de melding een vervolgtraject ter afhandeling ingezet wordt.

Doelen van klachtbehandeling kunnen zijn:

- Ondersteuning van slachtoffers van discriminatie;
- Bevorderen van zelfredzaamheid van slachtoffers van discriminatie;
- Signaleren van structurele patronen van discriminatie;
- Gedrags- en/of beleidsbeïnvloeding van personen of organisatie die zich bedoeld of onbedoeld schuldig hebben gemaakt aan discriminatie, gericht op voorkomen en herhaling;
- Toetsen van wetgeving;
- Ontwikkeling van jurisprudentie.

Alvorens tot klachtbehandeling wordt overgegaan vindt eerst een intakegesprek plaats.

Doel daarvan is:

- Melder zijn of haar verhaal en gevoelens te laten uiten;
- Inzicht te krijgen in de aard van de melding;

- Te bepalen wat de verwachtingen zijn van de melder t.a.v. verdere behandeling;
- Melder te informeren over de werkwijze klachtbehandeling Art.1 MN;
- Afspraken te maken over het verdere verloop.

Na een intake wordt de werkwijze, de wensen van melder en de juridische mogelijkheden besproken. Het gaat hierbij om het principe van hoor-wederhoor, vormen van ondersteuning, juridische beperkingen, kostenaspect, procedure behandeling melding, klachtenreglement, eigen verantwoordelijkheid melder, registratie en privacybescherming.

Daarbij bestaan voor de klachtbehandeling de volgende opties:

- Het bieden van een luisterend oor en registratie van de melding;
- Verstrekking van informatie en advies n.a.v. de melding;
- Ondernemen van actie door Art.1 MN zelf n.a.v. de melding (alle zaken waarbij Art.1 MN op eigen naam handelt);
- Het bieden van ondersteuning en begeleiding bij een (juridische) procedure;
- Doorverwijzen naar een externe instantie (advocaat, nationale ombudsman, mediator etc.);
- Bemiddeling.

Middels een vooronderzoek wordt aanvullend feitenmateriaal, verklaringen van getuigen, mogelijkheden van aanpak en procedures verkregen. Daarbij moet gekeken worden naar het discriminatieaspect, de praktische aspecten en mogelijk structurele oorzaken. Op basis van het vooronderzoek en de diagnose beslist de klachtenconsulent of en op welke wijze de klacht behandeld kan worden. Een plan van aanpak wordt opgesteld en vervolgens uitgevoerd.

Afsluiting klacht

Een klacht wordt afgesloten...:

- indien het doel van de klachtbehandeling bereikt is;
- indien de cliënt geen verdere behandeling meer wenst;
- indien de cliënt, na een keer rappel, niets meer van zich laat horen;
- indien Art.1 MN vindt dat er niets meer te bereiken valt, wordt cliënt door een brief of telefonisch op de hoogte gesteld;
- indien Art.1 MN het niet eens is met de wijze van klachtbehandeling die de cliënt voorstaat.

Evaluatie

Nadat een melding is afgesloten, wordt de cliënt een evaluatieformulier toegezonden. Deze dient er voor om de kwaliteit van de klachtbehandeling te bewaken en zonodig te verbeteren.

Registratie

Registratie houdt in dat alle voor het voorkomen en bestrijden van discriminatie relevante gegevens worden verzameld. Structureel wordt geregistreerd:

- Discriminatiegrond, aard en maatschappelijk terrein;
- Etnische afkomst melder;
- Wijze binnenkomst melding;
- Oorsprong melding;
- Geografische spreiding (gemeente voorval, gemeente woonplaats);
- Wijze van behandeling;
- Beoogde resultaat.

Schematische weergave werkwijze klachtbehandeling

	Omschrijving	Voorbeeld
Registratie	<ul style="list-style-type: none"> • Registreren van melding en het geven van een korte reactie (telefonisch of per e-mail) • Registratie van meldingen van derden om op basis daarvan een beeld te verschaffen van discriminatie in de regio. • Registratie van voorvallen van discriminatie op basis van eigen screening media 	<ul style="list-style-type: none"> • De wens van cliënt om een voorval te registreren en verder geen actie te ondernemen • Meldingen van derden
Advies/informatie	<ul style="list-style-type: none"> • Informeren over wetgeving, adviseren om eigen handelen, het bieden van een luisterend oor, morele ondersteuning en empowerment. 	<ul style="list-style-type: none"> • Inschatting voorval, advies eigen handelen, informatie over wettelijke mogelijkheden en procedures voor cliënten. • Brieven voor eigen handelen opstellen • Zelfredzaamheid van cliënt vergroten
Beïnvloeding beleid	<ul style="list-style-type: none"> • Streven naar verandering van beleid van wederpartij • Adviezen voor preventief beleid aan overheden, instellingen of bedrijven 	<ul style="list-style-type: none"> • Brief naar wederpartij met advies voor aanpassing beleid • Informatiebrief naar bedrijven m.b.t. hun werving- en selectiebeleid
Bemiddeling	<ul style="list-style-type: none"> • Art.1 MN werkt volgens een hoor-wederhoor procedure. Dit houdt in dat de wederpartij partij in de gelegenheid wordt gesteld te reageren op de klacht van een cliënt. Als de reactie van de wederpartij daar aanleiding toe geeft zullen partijen met elkaar in gesprek worden gebracht. 	<ul style="list-style-type: none"> • Klachtenconsulent informeert cliënt en wederpartij over schriftelijk contact. • Klachtenconsulent organiseert een gesprek tussen beiden partijen.

Bijstaan in procedures	<ul style="list-style-type: none"> • Begeleiding en/of vertegenwoordigen van cliënt bij geschillen bij diverse instanties • Zelfstandig procedure voeren waar de cliënt als getuige optreedt 	<ul style="list-style-type: none"> • Procedure bij CRM • Procedure bij een Scheidsgerecht • Klacht politieoptreden • Aangifte van discriminatie • Procedure bij Nationale Ombudsman
Doorverwijzing	<ul style="list-style-type: none"> • Indien sprake is van (feitelijk of ervaren) discriminatie en de cliënt woonachtig is in het werkgebied van een andere ADV. • Indien blijkt dat er geen sprake van discriminatie is, wordt cliënt doorverwezen naar een andere instantie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gericht doorverwijzing cliënt naar het juiste ADV adres • Gericht doorverwijzing cliënt naar: advocaat, rechtsbijstand, juridisch loket, maatschappelijk werk, ombudsman, vluchtelingenwerk, vertrouwenspersoon etc.
Eigen onderzoek ADV	<ul style="list-style-type: none"> • Wanneer signalen van structurele aard daartoe aanleiding geven, kan Art.1 MN zelf onderzoek verrichten om te onderzoeken of er sprake is van structurele discriminatie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Praktijktesten • Eigen screening van personeelsadvertentie (tot 2012) • Interviews met of enquêtes onder doelgroepen
Overig	<ul style="list-style-type: none"> • Valt niet onder een van bovengenoemde wijze klachtbehandeling 	

Bijlage 3: Aanbevelingen om veiligheid in de woonomgeving te bevorderen en geweld tegen te gaan

(Uit het rapport van R. Witte en H. Moors, Lokaal Centraal 2014)

1. Algemene attitude:

Van professionals, die betrokken zijn bij deze geweldsvorm, mag een algemene professionele attitude in de richting van slachtoffers en het geweld verwacht worden. Het met name om (eerstelijns) professionals vanuit de gemeente, politie, wijk- en buurtwelzijnswerk en woningbouwverenigingen. Hiervoor formuleren we de volgende aanbevelingen:

- a. Wees bewust van de mogelijk drievoudige impact van dit geweld op slachtoffers en onderschat dit niet.
- b. Houdt rekening met het feit dat het slachtoffer na een gesprek (of anderszins contact) weer terugkeert in een bedreigende thuissituatie.
- c. Maar een onderscheid in benadering van en communicatie met het slachtoffer tussen de erkenning voor het gevoel van het slachtoffer te maken te hebben met discriminatoir geweld en de (strafrechtelijke) erkenning van dit karakter.
- d. Bespreek de (on)mogelijkheden en stem vervolgactie af met het slachtoffer.

2. Aanpak van dit geweld:

Natuurlijk heeft iedere organisatie en instantie een eigen taak en verantwoordelijkheid om in specifieke situaties van geweld tegen LHBT's in hun directe woonomgeving op te treden. De aanpak zal echter vrijwel altijd bestaan uit een samenwerking met andere instanties. Voor de aanpak van dit geweld zijn dan ook enkele algemene aanbevelingen in de richting van alle (samenwerkende) betrokkenen te formuleren, namelijk:

- a. Wees sensitief voor mogelijke achtergronden bij en kansen op buurtspanningen en -conflicten. Ken de historie van de buurt op dit gebied. Integreer in die sensitiviteit een alertheid voor geweld tegen burgers vanwege hun seksuele gerichtheid of genderidentiteit.
- b. De effectiviteit van de aanpak van buurtspanningen en -conflicten hangt nauw samen met de kwaliteit en structuur van het lokale (buurt-) netwerk. In situaties van spanningen en conflicten is er normaliter weinig tijd om netwerk op te zetten. Voorkom dat in tijden van geen of minder spanningen het urgentiegevoel minder groot of gemist wordt. Ken en onderhoud je netwerk!
- c. Zie signaleren (en aanpak) van buurtspanningen en -conflicten als één van de elementen van gezamenlijke netwerkverantwoordelijkheid.
- d. Organiseer het netwerk zo, dat in voorkomende gevallen specifieke expertise is aan te trekken. Creëer bijvoorbeeld een 'binnenste schil' van continue deelnemers

(gemeente, politie, wijkwelzijn, woningbouwverenigingen) en een 'buitenste schil' van incidenteel te betrekken partijen (bijvoorbeeld buurtbemiddeling, ADV, COC, TNN, e.d.).

- e. Organiseer binnen het netwerk goed hoe en wanneer informatie uitgewisseld kan worden.
- f. Meet in bestaand (verschillend) ketenoverleg regelmatig 'de temperatuur in de wijk' - ook als dit (nog) niet aan de hand van een casus of gebeurtenis hoeft. Doe dit systematisch volgens een van de daartoe ontwikkelde methodieken, zoals bijvoorbeeld het sociaal calamiteiten plan.
- g. Beschouw (buurt)bemiddeling als optie bij vroegsignalering van onrust en spanningen in de buurt.
- h. Wacht op uitvoerend niveau niet te lang met 'opschalen' of ten minste het informeren van 'hogere echelons' over de gerezen situatie.
- i. Organiseer communicatie in tijden van crisis en/of media-aandacht. Centraliseer dit bij (het kabinet van) de burgemeester.
- j. Zie 'verhuizing' van slachtoffer als optie indien slachtoffer hier behoefte aan heeft. Maak het proces daarheen zo kort mogelijk. Versimpel het proces om een urgentieverklaring te verschaffen in het geval van geweld.
- k. Heb aandacht voor de specifieke problematiek voor slachtoffers als het gaat om huiseigenaren.
- l. Zie 'verhuizing' van slachtoffer als start voor nazorg zowel
 - In de richting van het slachtoffer (en het lokale netwerk in diens nieuwe woonomgeving).
 - In de richting van dader(s) (voorkomen herhaling, bestrijding gedrag, tegengaan van gevoel 'Als we geweld gebruiken, verdwijnen ze').
 - In de richting van buurt (herstel rust, voorkomen herhaling, 'vinger aan de pols').

3. Gemeentelijk beleid:

- a. Zorg voor contact tussen beleidsafdelingen veiligheid, welzijn, wonen en emancipatie.
- b. Zorg voor een effectief werkende aanpak woonoverlast in de wijk(en).
- c. Voorkom een verschillende signalering en aanpak (met verschillende partijen en werkwijzen) voor iedere aparte vorm van spanningen en conflicten. Integreer daarom de signalering en aanpak van deze geweldsvorm in een meer algemene aanpak van vroegsignalering en bestrijding van maatschappelijke spanningen en onrust.
- d. Formuleer beleid ten aanzien van de nazorg van dit soort geweldssituaties na vertrek slachtoffers: in de richting van de slachtoffers (actieve overdracht) en de daders én de buurt ter voorkoming van herhaling.

- e. Organiseer, coördineer in het kader van sociale wijkteams een structurele vroegsignalering en aanpak woonoverlast en zorg voor sensitiviteit, aandacht voor anti-LHBT-geweld – ook als deze zich (nog) niet (recent) heeft voorgedaan in de betreffende wijk.
- f. Borg het institutioneel geheugen (kennis van de geschiedenis van spanningen en conflicten tussen groepen mensen, in wijken, tegenover specifieke burgers vanwege hun gerichtheid/genderidentiteit/ e.d.).
- g. Organiseer dat de burgemeester altijd geïnformeerd wordt als zich signalen van deze geweldsvorm voor doen – ook als dit (nog) niet tot directe actie zijnerzijds hoeft te leiden.

A: Gemeentelijke BZK Rapportage 2014

Naam Antidiscriminatievoorziening	Art.1 Midden Nederland
Rapportage ten behoeve van de gemeente	Woerden
Jaar van registratie	2014

1. Totaal aantal klachten

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet-ingezetene over voorval in gemeente	Totaal
	Voorval in gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal		
Totaal	7	23	30		30

2. Discriminatiegrond

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet-ingezetene over voorval in gemeente	Totaal
	Voorval in gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal		
Ras	3	20	23		23
Antisemitisme					
Nationaliteit					
Handicap/chronische ziekte		1	1		1
Leeftijd	2		2		2
Seksuele gerichtheid					
Geslacht	1	1	2		2
Arbeidsduur					
Arbeidscontract					
Burgerlijke staat					
Godsdienst		1	1		1
Levensovertuiging					
Politieke gezindheid					
Niet-wettelijke grond (overig)	1		1		1
Onbekend					
Totaal	7	23	30		30

¹ Het totale aantal in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal klachten. Een klacht kan namelijk over discriminatie op meerdere gronden gaan, waardoor er verschillen ontstaan tussen de twee totalen.

3. Maatschappelijk terrein

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet-ingezetene over voorval in gemeente	Totaal
	Voorval in gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal		
Arbeidsmarkt	4		4		4
Buurt/wijk					
Collectieve voorziening	1	1	2		2
Commerciële dienstverlening	1		1		1
Horeca/amusement					
Huisvesting					
Media en reclame					
Onderwijs	1		1		1
Politie/OM/VD ²					
Privé-sfeer					
Publieke/politieke opinie		18	18		18
Sport en recreatie		1	1		1
Openbare ruimte		3	3		3
Overig					
Onbekend/n.v.t.					
Totaal	7	23	30		30

4. Aard³

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet-ingezetene over voorval in gemeente	Totaal
	Voorval in gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal		
Omstreden behandeling	6	3	9		9
Vijandige bejegening	1	20	21		21
Geweld					
Bedreiging					
Overig					
Onbekend/n.v.t.					
Totaal	7	23	30		30

² Onder de categorie 'Politie / OM / VD' valt ook Justitie.

³ Het totale aantal geregistreerde meldingen naar aard voorval kan afwijken van het totaal aantal klachten omdat een klacht over meer dan één aard kan gaan.

5. Klachtbehandeling⁴

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet- ingezetene over voorval in gemeente	Totaal
	Voorval in gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal		
Registratie	1	2	3		3
Advies/informatie	4	19	23		23
Beïnvloeding beleid					
Bemiddeling		1	1		1
Bijstaan in procedures	1		1		1
Doorverwijzing	1	1	2		2
Eigen onderzoek ADV					
Overig					
Totaal	7	23	30		30

⁴Per klacht kunnen meerdere wijzen van klachtbehandeling worden toegepast en geregistreerd. Daarbij kan de wijze van klachtbehandeling niet of niet volledig zijn ingevuld doordat de klachten nog lopende zijn ten tijde van de uitgave van deze rapportage. Om deze redenen kan het totaal afwijken van het totale aantal geregistreerde klachten.

B: Aanvullende rapportage 2014

Naam Antidiscriminatievoorziening	Art.1 Midden Nederland
Rapportage ten behoeve van de gemeente	Woerden
Jaar van registratie	2014

1. Totaal aantal klachten

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet- ingezetene over vooral in gemeente	Totaal
	Voorval in gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal		
Totaal	7	23	30		30

6. Wijze van melden

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet- ingezetene over vooral in gemeente	Totaal
	Voorval in gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal		
Telefonisch	4		4		4
www.art1middennederland.nl					
www.discriminatie.nl	3	18	21		21
E-mail					
Schriftelijk					
Eigen bevindingen					
Gemeentelijk loket					
Outreaching					
Discriminatie App		1	1		1
Doorverwijzing derden		4	4		4
Behandeld door ander ADV					
RDO					
College					
Totaal	7	23	30		30

7. Herkomst melder

	Klacht van ingezetene			Klacht van niet- ingezetene over voorval in gemeente	Totaal
	Voorval in gemeente	Voorval in andere gemeente	Totaal		
Antilliaans					
Marokkaans		9	9		9
Moluks					
Surinaams	1		1		1
Turks					
Nederlands	4	10	14		14
Roma					
Overig Europa	1		1		1
Overig Amerika					
Overig Azië					
Overig Afrika					
Organisatie					
Onbekend	1	4	5		5
Overig					
Totaal	7	23	30		30

Geert Wilders

In het eerste halfjaar is er tijdens de gemeenteraadsverkiezingen veel commotie geweest rondom uitspraken van Geert Wilders over Marokkanen. In totaal hebben 434 mensen een melding bij Art.1 MN gedaan over het beledigende karakter van zijn uitspraken.

Uit uw gemeente hebben achttien personen een melding gemaakt. In de rapportage vindt u deze meldingen terug als vijandige bejegening op grond van ras. De meldingen zijn op het terrein publieke en politieke opinie weggeschreven. Aan alle melders is advies en informatie gegeven wat Art.1 MN met de meldingen heeft gedaan.